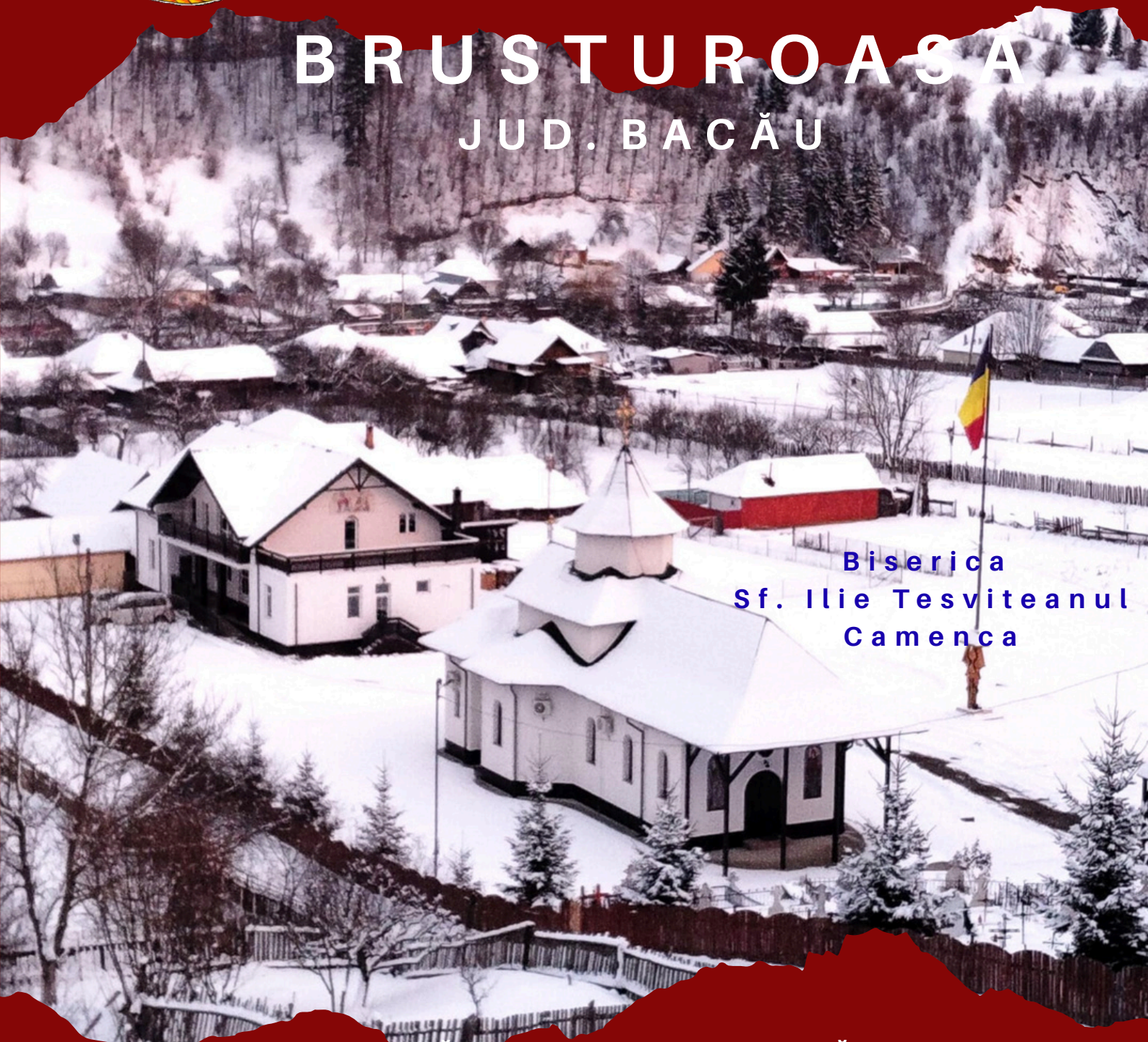
ANUL 2 NR.1 IANUARIE -MARTIE 2026

IZVOR DE NEUITARE

COMUNA BRUSTUROASA

JUD. BACĂU



Biserica
Sf. Ilie Tesviteanul
Camenca

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ DE TRADIȚIE ȘI MEMORIE CULTURALĂ

Izvor de neuitare

ISSN 3061 – 6441 ISSN-L 3061 - 6441

Revistă trimestrială editată în colaborare cu Serviciul Public Județean pentru Promovarea Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău

LEADER
Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

Serviciul Public Județean pentru Promovarea Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău

BACĂU
Cultură. Credință. Natură. Sănătate.

GAL VALEA MUNTELUI

Primarul Comunei Brusturoasa

și Consiliul Local al

Comunei Brusturoasa [Cite

Ediție tipărită prin sprijinul financiar al GAL Valea Muntelui, în calitate de partener dedicat păstrării identității locale, promovării culturii, tradițiilor și comunității.

Adresa redacției:

Brusturoasa/Bacău/România

Str. Fântânii, nr. 26

Tel: 0748 793 531

E-mail: atomuleseliliana48@yahoo.com

Blog: https://neuitare.ro

Editor fondator: LILIANA ATOMULESE

Redactor–coordonator: ROMULUS-DAN BUSNEA

Desene: MARIAN BUTUCARU

Colaboratori: Dr. VALENTIN IOAN - Istoric

MIHAELA BĂBUȘANU – Muzeograf

VLAD MIHAI OCHIROȘ – Manager G.A.L.

MARIAN BUTUCARU -Caricaturist

DUMITRU MERLUȘCĂ - Epigramist

CIPRIAN VATAVU - Sculptor

ANDREI MARIAN BALAJ - Elev

© Toate drepturile asupra textelor și ilustrațiilor sunt rezervate revistei ,,Izvor de neuitare”. Reproducerea totală sau parțială este interzisă fără acordul redacției.

UN AN DE „IZVOR DE NEUITARE”

Spre încântarea și mulțumirea iubitorilor comunei Brusturoasa, căreia i-am închinat paginile acestei reviste, iată că publicația noastră a împlinit un an de apariție, ba chiar a și intrat în cel de-al doilea an.

Drumul până aici a fost făcut cu pași hotărâți, mai ales că a beneficiat de sprijinul unor instituții, persoane și personalități ale acestor locuri, care au crezut în importanța acestei inițiative.

Chiar dacă voi, dragi prieteni, i-ați regăsit în timpul răsfoirii revistei, iar pe mulți dintre ei îi cunoașteți personal, cred că ar fi folositoare o reamintire a numelor acestora.

Primul care a decis că efortul de a crea o revistă a locului este important și necesar, a fost jurnalistul Romulus-Dan Busnea. Prin intermediul său am semnat un acord de parteneriat cu Serviciul Public Județean pentru Promovarea Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău, din cadrul C.J. Bacău.

Dealtfel, dl. Busnea a devenit și redactorul coordonator al publicației, experiența sa în domeniul publicisticii fiind de mare ajutor.

Autoritățile locale din Brusturoasa, apoi și Asociația G.A.L. „VALEA MUNTELUI”, ni s-au alăturat în frumoasa misiune de promovare a comunei noastre.

Diversitatea articolelor, numeroasele aspecte care s-au regăsit în paginile revistei, sunt rezultatul inspirației celor care au răspuns invitației noastre, la conceperea de materiale relevante pentru formatul gândit de noi.

Rând pe rând, mai multe persoane importante și-au pus semnătura pe niște texte remarcabile, care au adus un plus de valoare acestei publicații.

Trebuie să amintim, într-o ordine aleatorie, pe cei care ne-au fost profesori în copilărie, d-na Aurelia Atomulese și dl. Gheorghe Roșu, dar și pe cei trei preoți din comunitățile ortodoxă și catolică, Constantin Popa, Florin Jitaru și Răzvan Țuglea, cu toții împărtășindu-ne comori de înțelepciune.

Pe Generalul Dr. (rtr) Jenică Apostol, ori dl. Dorel Bălăiță, sau dl. Constantin Tudose, dar și istoricul Narcis Dorin Ion, specialiști în istoria acestor locuri.

Pe tinerii noștri consăteni, care ne-au încredințat gândurile lor emoționante despre satul lor natal, ca de exemplu jurnalistul Cristina Mihăilă, ori Mihaela Covaci, sau Andrei Marian Balaj.

Nu putem să nu amintim două talente în arta culinară, ale căror rădăcini din Brusturoasa le-au călăuzit pașii în carierele lor, mai exact Mihaela Sava (Prăjiturela) și Dorina Burlacu, aceasta din urmă cucerind meleagurile italiene.

Tot din Italia ne-a scris câteva rânduri, din care răzbate adânc dragostea de țară și Valentina Rusu Bulgaru, o nouă prietenă care simte românește.

Pe acei speciali păstrători de comori ale satului nostru trebuie să-i amintim cu drag, pentru că ne-au îmbogățit paginile revistei și ne-au transmis pasiunea lor și vorbim despre familiile Rodica și Tomița Coman și Nicoleta și Florin Condrea.

Un alt lucru drag sufletului nostru este arta. Și am avut parte de multe pagini pline de frumos, de poezie și gingășie. Poeta Mihaela Băbușanu, poetul Nicolae Petrescu-Redi, artistul plastic Augustin Cojocaru, dar și caricaturistul Marian Butucaru care ne ajută și cu desene ce întregesc paginile revistei.

Printre aceste articole scrise de cei care ne-au devenit prieteni, în revistă s-au consemnat diverse aspecte din viața comunei Brusturoasa.

De la vechi întâmplări, din urmă cu 150 de ani, ori file din istoria școlii din sat, apoi trecând prin pagini din viețile unor trăitori pe aceste meleaguri și ajungând în zilele prezentului agitat, cu tineri ori vârstnici care își iubesc locul nașterii cu pasiune.

Revista aceasta a deschis multe căi noi, pentru comunitatea brustureană. Așadar, ca o continuare logică a celor cuprinse în paginile sale, activitățile conexe din sat au prins aripi. Grupul de șezătoare din sat, unde femeile vrednice se întâlnesc în fiecare săptămână, din noiembrie până în aprilie, a devenit foarte cunoscut, la aceste seri adunându-se din ce în ce mai multe persoane, unele chiar din alte localități. Meșteri populari din sat au început să participe la târguri de turism, la expoziții, la evenimente diverse. Tabăra de pictură, organizată gratuit de artistul plastic Augustin Cojocaru, a devenit un loc de referință pe harta comunei.

Unul dintre localnici, Georgel Ababei, străbate munții Brusturoasei pentru a crea mai multe trasee montane, atât de căutate de amatorii de natură.

Toate acestea trebuiau aduse la un numitor comun. Iar acesta s-a concretizat în înființarea, în decembrie 2025, a Asociației **„Izvor de neuitare”**. Aici, o parte din proiectele dorite de comunitate, vor găsi o rezolvare, pentru că membrii acesteia se vor strădui să le împlinească.

Mai nou, revista a apărut și ea, în format digital pe platforma Institutului Național al Patrimoniului.

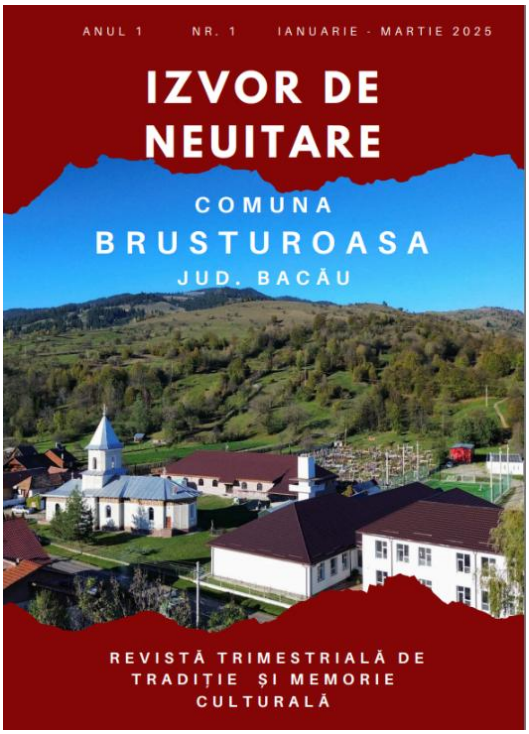
https://biblioteca-digitala.ro/?pub=9857-izvor-de-neuitare-comuna-brusturoasa-jud-bacau

https://biblioteca-digitala.ro/?pub=9848-parohia-brusturoasa-150

LILIANA ATOMULESE

Scurtă pledoarie pentru neuitare...

Am fost și sunt și acum în asentimentul dnei Liliana Atomulese, promotor cultural, publicist, editor și creator de conținut, inițiatoare, fondatoare și editoare a site-ului ,,Izvor de neuitare" (https://neuitare.ro/), ca și a revistei trimestriale ,,Izvor de neuitare - Comuna Brusturoasa" (care apare și în ediție tipărită și online), că efortul de a crea o revistă destinată cunoașterii, păstrării, promovării și perpetuării valorilor și tradițiilor locale este mai mult decât un act important și necesar.



Și cred că mai sunt încă o dată în asentimentul dnei Liliana, când afirm că, atât în cazul meu, cât și în cel al dumneaei, este vorba, înainte de toate, de o datorie morală, ca expresie a unei etici personale și a responsabilității față de sine și față de ceilalți, față de trecutul și viitorul identitar al poporului nostru.

Așadar, pe 12 februarie a. c., s-a împlinit un an de când de-abia ieșită de la tipar, revista ,,Izvor de neuitare - Comuna Brusturoasa" stătea cuminte, așteptând să fie răsfoită, pentru prima oară, de cei care au participat la momentul lansării acesteia, festivitate găzduită de Biblioteca Municipală ,,Radu Rosetti" din Onești, căreia îi mulțumim și pe această cale, pentru organizare și apreciere față de inițierea și derularea unui astfel de proiect.

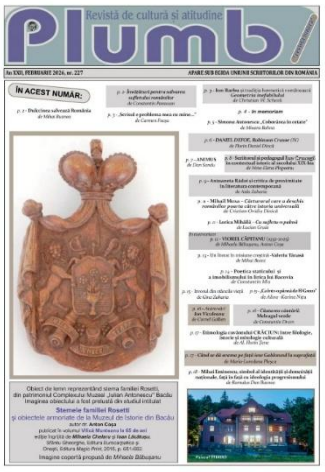
În calitatea mea de redactor-coordonator, sunt onorat să fac parte, alături de dna Liliana, din grupul acelor oameni de bine, care, cu multă dăruire și pasiune se implică în apariția și dezvoltarea conținutului revistei, în contactarea de noi colaboratori și noi teme pentru acest proiect editorial, strâns legat de moștenirea istorică și culturală a minunatei zone, care este, fără îndoială, comuna Brusturoasa - Valea Trotușului.

Mă bucur și sunt la fel de onorat că Serviciul Public Județean pentru Promovarea Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău (SPJPTCAS), din a cărui echipă fac și eu parte, colaborează de câțiva ani buni cu dna Liliana Atomulese, în tot ceea ce înseamnă promovare, creativitate și inovare în turismul băcăuan și nu numai.

Întrucât dna Liliana i-a numit pe toți cei care până la acest moment au dat viață și frumusețe paginilor acestei reviste, mă alătur, în final, mulțumirilor adresate acestora, nădăjduind, din tot sufletul, că revista va rămâne mereu același izvor nesecat de fapte și învățăminte folositoare, întru cele bune și de neuitare! Să ne fie și să vă fie binecuvântați pașii!

Redacția ține să mulțumească în mod special și Imprimeriei Mishu Print&Sign din Tg.Ocna, pentru conceptul și calitatea tipăriturii, pentru modul în care reușește să pună în valoare, prin lumină și culoare, această revistă atât de dragă nouă, și credem că și vouă, dragi colaboratori și cititori!

P. S. Iată că am împlinit și eu un an de colaborare cu revista ,,Izvor de neuitare - Comuna Brusturoasa", dar mai împlinesc și nouăsprezece ani de colaborare neîntreruptă cu o altă publicație de referință din spațiul cultural băcăuan și național, revista ,,Plumb", care apare lunar la Bacău, sub egida Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Bacău...





Romulus-Dan BUSNEA

GAL VALEA MUNTELUI

Când, într-o bună zi, am început frumoasa călătorie pe drumul redescoperirii a tot ce înseamnă Brusturoasa, fie prin apariția revistei „IZVOR DE NEUITARE”, fie prin multele și frumoasele activități ale grupului de Șezătoare, dar mai ales la înființarea **Asociației Izvor de Neuitare**, am avut alături de noi un sprijin care ne-a îngăduit să ne ridicăm frumos și repede.

Vorbim, desigur, despre acea entitate deja foarte cunoscută în zona noastră, adică **GAL VALEA MUNTELUI.**

Echipa GAL, care lucrează zi de zi, intens și cu dăruire, face lucrurile să se întâmple, iar rezultatele se văd. Cu toții se străduiesc, și reușesc, să prezinte cât mai multor cetățeni ce avantaje pot dobândi prin colaborarea cu GAL-ul. Începând cu micii producători, continuând cu micile întreprinderi, ori mai marile afaceri din zonă, rând pe rând, foarte mulți au beneficiat de finanțări. Pentru că solicitanții nu sunt lăsați singuri pe parcursul întocmirii documentației ce trebuie depuse.

Oamenii obișnuiți, dar și cei mai deprinși cu multitudinea de hârtii necesare unui proiect de finanțare, deseori se poticnesc pe parcurs. Unii sunt tentați să renunțe. Iată că, acei care se hotărăsc să aplice la o finanțare prin GAL, descoperă că aici ajutorul vine chiar fără a fi cerut. Și rezultatele dovedesc că această implicare dă roade.

GAL-ul se implică și în activități ale altor ONG-uri de pe raza sa de acțiune, ajutând cu informații, dar și cu diverse sume de bani necesare la organizarea acestora, desigur că în urma unor planificări atente.

Putem spune că noi, cei din Asociația IZVOR DE NEUITARE, am simțit cum asupra noastră veghează o mână protectoare, așa încât le mulțumim celor care zi de zi au grijă ca lucrurile din GAL să meargă bine.

Chiar dacă noi nu aflăm despre noutățile care apar, echipa GAL ne anunță și ne informează despre măsurile care ni se potrivesc și ne sfătuiesc în cel mai profesionist mod.

Ni s-a părut foarte important ca activitatea GAL-ului să fie cunoscută de cât mai multă lume, așa încât l-am rugat pe managerul GAL Valea Muntelui, dl. **Vlad Mihai Ochiroș** să ne explice câteva aspecte relevante.

REDACȚIA

Despre GAL VALEA MUNTELUI

Ce este un GAL? Prescurtarea vine de la Grup de Acțiune Locală, un concept care s-a format în 1991 și a devenit un program de finanțare al Comisiei Europene. Programul a primit denumirea LEADER și vine de la acronimul din limba franceză: Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale – tradus Legături între acțiuni de dezvoltare a economiei rurale.

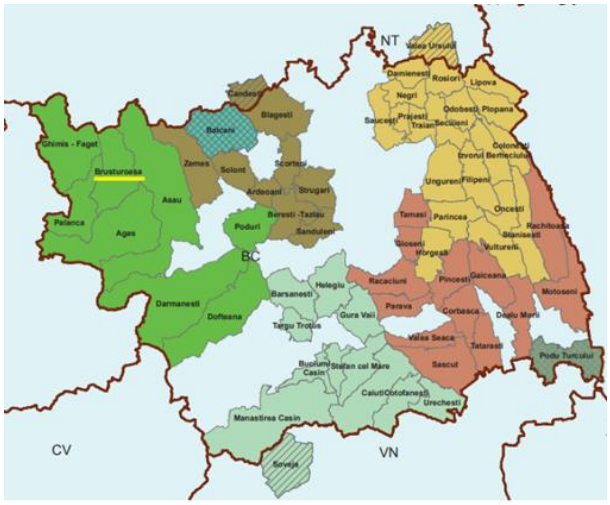


Logo Program LEADER 1991 - 2024

LEADER a fost lansat de Comisia Europeană în 1991 ca o inițiativă menită să sprijine dezvoltarea zonelor rurale și orașelor sub 20.000 de locuitori, prin abordări locale (bottom-up, de jos în sus). Practic, ideile oamenilor implicați activ în sectoarele unei comunități rurale, de la sate, se pot uni și pot stabili local ce proiecte ar fi bine să se facă pentru comunitatea unde trăiesc. Odată cu aderarea României în 2007 la Uniunea Europeană, programul LEADER a devenit disponibil și pentru țara noastră, ca o linie de finanțare în cadrul Programului de Dezvoltare Rurală al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

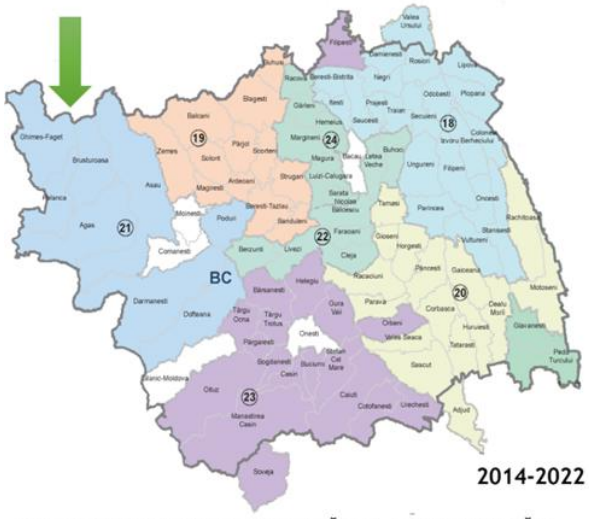
Pe la sfârșitul anului 2009, s-au pornit primele discuții la nivelul județului Bacău, pentru a vedea care este intenția și care ar fi primele localități care ar dori să se asocieze pentru a putea forma un GAL, prin care să se poată finanța proiecte la nivel local.

Comuna Brusturoasa, prin reprezentanții ei de atunci, a fost și ea prezentă la primele discuții cu privire la organizarea unui astfel de GAL. A fost prima idee care să unească comunele vecine sub denumirea GAL Valea Muntelui, începând cu Ghimeș-Făget, Palanca, Agăș, Asău, Dofteana, Poduri și orașul Dărmănești, s-a înființat oficial ca asociație (ONG) în anul 2010 și a semnat primul contract de finanțare pentru fondurile de la Comisia Europeană în decembrie 2011.



GAL-uri jud. Bacău 2011-2013

Membrii în cadrul GAL sunt cele 8-UAT-uri inițiale, cât și reprezentanți din sectorul privat și al societății civile din fiecare localitate. Numărul reprezentanților din mediul privat este peste 75% din componența totală a membrilor. Întreaga responsabilitate pentru activitatea privind obținerea finanțărilor periodice de la Comisia Europeană, cât și elaborarea de ghiduri, proceduri și evaluarea proiectelor este în sarcina Aparatului tehnic, respectiv 5 angajați.



GRUPURILE DE ACȚIUNE LOCALĂ DIN JUDEȚUL BACĂU

De la înființare și până în prezent, au fost obținute și autorizate de Ministerul Agriculturii 3 runde de finanțări, respectiv 2007-2013, 2014-2022 și cea activă de acum 2023-2027, valoarea totală a sumelor atrase pentru zonă fiind de aproximativ 9,7 mil.€, bani europeni nerambursabili.

Județul Bacău a recunoscut rolul și valoarea implicării GAL-urilor și a aderat ca membru în cadrul majorității GAL-urilor din Bacău, sprijinind anual în ultimii 6 ani activitatea desfășurată.

Pentru Comuna Brusturoasa, programul LEADER al Uniunii Europene, a adus posibilitatea achiziționării unui buldoexcavator, un microbuz specializat pentru transportul persoanelor cu hadicap aflate în evidența serviciului social, amenajarea a două drumuri ce deservesc unități de cult și achiziția unui tractor cu diferite accesorii. Cele 4 proiecte au însumat o valoare de aproximativ 350.000€.

GAL VALEA MUNTELUI

Pentru perioada actuală, 2023-2027, Programul LEADER a primit un nou logo și prin GAL-uri își propune menținerea imaginii, a semnificației și acțiunii a ceea ce a însemnat la nivel european în cei 35 ani de existență: exemplul de guvernanță locală bazată pe consultarea oamenilor din mediul rural, majoritar defavorizat, pentru susținerea unor nevoi care nu și-ar găsi rezolvare prin alte surse.

LEADER
Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

Valoarea programului în sine și a GAL-urilor nu este doar de natură financiară, prin alocările de fonduri de la Comisia Europeană și de la a bugetul național, ci mai ales una strategică, ce creează o rezistență, o continuitate și întărește șansele ca pe termen lung, comunitățile rurale să existe, să relaționeze și să se dezvolte prin asociere și să-și păstreze identitatea.



Vlad Mihai OCHIROȘ,
manager
GAL Valea Muntelui

UN PEDAGOG CU VOCAȚIE ADEVĂRATĂ C.C. PETROV 1873 – 1886

- continuare –

În numărul precedent am descoperit, împreună cu voi, dragii noștri cititori, câteva informații din trecutul îndepărtat al comunei noastre.

Astăzi, vom continua cu alte întrebări și răspunsuri, spicuite din chestionarul completat în urmă cu 150 de ani, de către învățătorul C. Petrov.

O să revenim puțin cu amintirea împrejurărilor în care am aflat despre această bijuterie de document.

Datorită sprijinului neprețuit oferit de domnul dr. Iulian Bucur, Șef al Secției de Etnografie din cadrul Complexului Muzeal „Iulian Antonescu“ din Bacău, am descoperit un chestionar deosebit de interesant, care scoate la lumină informații despre comunitatea din Brusturoasa anilor 1870 - 1880.

Iată, pe scurt, cum s-au întâmplat lucrurile.

În ianuarie 1870, apărea revista „**Columna lui Traianu – revistă mensuală – pentru istoria, linguistica și psicologia poporană**“, sub direcțiunea filologului Bogdan Petriceicu Hașdeu. După aproximativ șapte ani, în 1877, acesta devine membru al Academiei Române, ca o încununare a extraordinarei activități de istoric, de om de cultură, de scriitor, etc. Așa încât, devine unul din cei mai indicați profesioniști care să întocmească cercetări despre poporul român.

Iată ce ne spune chiar Hașdeu în nr. 1 al anului 1882, din revista „**Columna lui Traian**”.

„La 1877, amicul meu George Chițu, atunci ministru al Instrucțiunii Publice, îmi încredințase sarcina de a elabora un cestionar, cu ajutorul căruia, prin intermediul învățătorilor de pe la sate mai cu deosebire, să se poată aduna resturile, câte vor mai fi rămas, din obiceiele juridice ale poporului român (...)”.

Așadar, continuăm cu alte câteva întrebări și răspunsuri, regăsite în acest document. Ele sunt mult mai multe, fiind complicat de ales, toate fiind extrem de interesante. iar cei care doresc să le afle pe toate, este binevenit, putându-se adresa la datele de contact publicate pe spatele primei coperte a revistei noastre.

***20. (Întrebare)**: În câte feluri se împărțesc ciobanii, bună-oară baci, scutar și altele? – cu ce fel de lucru este însărcinat fie-care în parte? – cum țin socotelile?*

***(Răspuns):** Ciobanii se împărțesc ast-fel: **I.** Scutar, a cărui misiune este d'a ține compt prin un răbuș de toate obiectele ce s'aduc la stână, precum: sare, făină etc. Asemenea mai ține compt și de brânză etc. ce se dă la stână. **II.** Baci, a cărui misiune e de a mulge oile și a face brânză. **III.** Cioban, care'și are misiunea de a păzi oile. **IV.** Strungar, care are misiunea de a mâna oile la strungă când le mulge. Ciobanii fac socotelile lor cu răbuș.*

***21. (Întrebare):** Cu ce rânduială sunt tocmiți păzitorii de păduri? – păzitorii de câmp? – păzitorii de biserici?*

***(Răspuns):** Păzitorii de păduri sunt tocmiți cu salariu anual de 12 galbeni, plătit de către proprietar, și sunt răspunzători pentru lemnul ce s'ar fura din neglijența lor. Acei de câmp sunt plătiți cu câte 50 de bani de fie-care sătean pe vară; iar păzitorii de biserică, cari sunt dascălii, nu sunt plătiți de săteni alt-fel decât numai cu cât se folosesc din pomeni etc. ce s'aduc la biserică.*

***22. (Întrebare):** Când jură marturii sau sau părțile ce se judecă, oare trebuie s'o facă de înaintea crucii, a icoanei, cu lumânări aprinse? – sau în ce alt chip se face aceasta?*

***(Răspuns):** Judecățile aicea se săvârșesc fără jurământ, ci numai prin martori se dovedesce pe culpabil. În vechime se ducea pe inculpat la biserică. Acolo aprinzând 2 lumînări, îl silia să pună mâna pe Evanghelie și să jure; ast-fel se descoperia multe adevăruri, pentru că unii din vinovați prefera mai bine să sufere ori-ce pedeapsă, decât să jure.*

(Aceste s'a constatat din arătările d-lui C. Botez, în etate de 65 de ani, domiciliat în secția Asseul comuna Comănesci, plasa Taslăul de sus).

***23. (Întrebare):** Este oare pe acolo obiceiul răzbunării? – cum se face aceasta? – și cum se chiamă?*

***(Răspuns):** Pe aici este obiceiul răzbunării, și acesta se face ast-fel: când un om suferă bătaiă de la altul, atunci bătutul, în loc de a merge la judecată, mai mulțumit este să bată și el pe acel dela care ar fi suferit bătaiă. Așa dar pîndesce prin crîșme și aiuri, și prinde pe acela pe care'l urmăresce, îl bate împreună cu rudele sale, dacă are.*

***24. (Întrebare):** Îmbrăcămintea femeilor măritate trebue oare să se deosebească de a fetelor? - și'n ce anume se cuprinde deosebirea?*

***(Răspuns):** Îmbrăcămintea femeilor se deosebesce de a fetelor în aceasta numai că: femeile poartă fes în cap toată viața lor, socotind ca un păcat pentru aceia ce n'ar purta fes dacă'i măritată, iar fetele nu poartă fes, ci alt-fel de îmbrobodituri. Femeile mai poartă și ștergar, iar fetele nu.*

***25. (Întrebare):** Care este la săteni deosebirea între îndeletnicirile bărbatului și ale femeei?*

***(Răspuns):** Pe aici deosebirea între îndeletnicirile bărbatului și a femeei e cam puțină, căci femeile pe lângă trebile lor, adică țesut, cusut etc., apoi mai fac și trebi bărbătesci: unele merg la cărăușiă, la adunat fîn, la tăiat butuci pentru ferăstee etc.*

26. (Întrebare): *Se întâmplă oare pe acolo, ca cineva să se omoare pe sine însuși? – din ce fel de îndemn? – și cum este privită de popor o asemenea faptă?*
(Răspuns): *Pe aici se întâmplă sinucideri din diferite cause. Unii soți sunt infideli unul altuia, și cel ce se crede nedreptățit se sinucide. Alții sunt datori și nu pot plăti; iar alții se îmbată, și atunci aducându-și a-minte de vr'un neajuns ce i s'ar fi întâmplat, se spânzură ori se taiă.*
27. (Întrebare): *Se întrebuințează oare în partea locului vrăjitoria și fermecele?*
(Răspuns): *Pe aici se întrebuințează fermecătoria mai cu seamă întru luarea laptelui de pe la vaci. Se mai fac fermece pentru găsirea lucrurilor furate, prigoniri, judecăți, etc.*
28. (Întrebare): *Sunt oare pe acolo Haiduci sau hoți de codru? – sunt ei numai Români sau și alte neamuri?*
(Răspuns): *Pe aici sunt haiduci sau hoți de codru, atât dintre Români cât și dintre Unguri. Pe aceștia îi privesce poporul mult mai răi și înfricoșați decât alții, fiind-că ei omoară.*
29. (Întrebare): *cum sunt întocmite cetele haiducilor? – cum se alege căpitanul lor? – cum își împart ei prada? – unde se adăpostesc ei iarna? – sunt oare și femei cu dânșii?*
(Răspuns): *Cetele haiducilor sunt întocmite de mai mulți asociați. Căpitanul lor se alege în diferite chipuri, dar modul cel mai bine cunoscut este acesta: Un hoț vechi ce are multă îndrăzneală la hoție, voind a'și strînge tovarăși și a se face căpitanul lor, dacă vede că nu găsesce într'alt chip asemeni tovarăși, se duce la niscai Țigani, sau chiar și Români săraci, și le hotărasce în timp de noapte că: ori să se asocieze cu el la hoție, ori dânsul îi omoară. Acei Români sau Țigani sărmani, cunoscând pe acel hoț că e om cu cu avere însemnată și temându-se de vr'un neajuns din parte-i, mai căpătând și vr'o promisiune cum că vor împărți prăzile, se înduplecă și se face ucenic ai primului haiduc. Așa s'a întîmplat la 1876 în secția Aseul comuna Comănescii ce'i vecină cu comuna noastră Brusturoasa.*
30. (Întrebare): *Sunt oare flăcăi bătrâni și fete bătrâne? – din ce fel de pricină? – și cum sunt priviți de către popor?*
(Răspuns): *Pe aici sunt flăcăi și fete bătrâne mai multe. Acei flăcăi rămân unii neînsurați pentru că au câte un defect, alții sunt proști, alții beți, leneși etc. Fetele asemenea sunt unele depravate și fac copii pînă a nu se mărita. Pe acești copii îi numesce poporul ghitanci, iar pe acele fete bătrâne și flăcăi îi numesce oameni resuflați.*
31. (Întrebare): *Se obicinuesce a se face schimburi cu țarine, cai și altele? – ce fel de obiceiuri se păstrează în as-fel de împrejurări? – și dacă un asemenea schimb se poate strica mai în urmă?*
(Răspuns): *Între săteni se obicinuesce schimb cu vite și țarine; și aceasta se întâmplă când se află vr'un om, mai osebit dintre sărmani, care având vr'o vită mai bună, voesce a o schimba cu alta mai proastă pentru a mai lua și bani ca să'și întîmpine nevoile. Aceiași regulă se păstrează și cu schimbarea țarinelor. Când vr'un om bogat e vecin cu altul sărac, atunci bogatul dă în schimb săracului un loc aiurea, și locul săracului ce'i vecin cu el îl iea cel întâi.*
32. (Întrebare): *Când se vinde vre-un bun, se socotesce că s'a vîndut și alt lucru care e legat de dînsul?*
(Răspuns): *Pe aici este un obicei stabilit că: când cine-va vinde vr'un cal, trebue imediat să dea și frâul calului; când vinde vr'un bou sau vacă, asemenea trebue să vîndă și funia cu care ar fi fost legate acele vite.*
33. (Întrebare): *Câtă dobândă se obicinuesce pe acolo? – și dobânda se iea oare în bani? – sau și în alt-fel de lucru?*
(Răspuns): *Dobânda ce se obicinuesce pe aici este mai osebit un leu vechi la galben pe fie-care lună. Dobânda se plătesce mai cu seamă prin muncă.*
34. (Întrebare): *Câți marturi trebui să fie la încheierea unei învoieli? – ca ce fel de oameni trebui să fie marturii? – și dacă sunt resplătiți ei prin ceva pentru mărturia lor?*
(Răspuns): *La încheierea unei învoieli trebue să fie 3-4 marturi. Acești marturi se caută a fi mai osebit dintre oameni mai bogați și dintre acei cu bună purtare. Unii din acești marturi sunt resplătiți cu cîte ceva, măcar cu ceva băutură, vin, rachiu, căci alt-fel nu vor a se pune marturi; iar alții se pun marturi fără vre o resplată.*
35. (Întrebare): *În ce fel de împrejurări se întrebuințează la săteni chezășia? – lesne oare se prind ei a fi chezași pentru cineva? – care e răspunderea chezașului? – și care este resplata lui?*
(Răspuns): *La săteni se întrebuințează chezășia în cazuri de datorii: când cine-va se împrumută cu bani dela altul, în caz când cine-va recomandă vr'o slugă altuia și în caz când cine-va se obligă a munci la altul. În asemenea cazuri, dacă cine-va are cunoscuți buni sau prieteni, lesne găsesce chezași; iar la din contra îi găsesce cu greu, sau de loc. Respunderea chezașului este, ca să plătească el banii, să facă el munca, sau să caute alt serv și să plătească ceea ce ar fura servul recomandat cui-va și pentru care a garantat.*
36. (Întrebare): *Ce este gloaba? – pentru ce se dă? – se dă ea numai în bani? sau și'n lucruri? ori poate și în muncă? – cât poate fi ea de mare? – și cum se împlinesce?*
(Răspuns): *Gloaba este amenda ce se împlinesce dela cine-va pentru cazuri de bătăi, insulte etc. Această amendă se împlinesce nu numai în bani, ci și în obiecte, dacă vinovatul n'are bani cu ce să plătească. Gloaba*

poate fi pînă la 5 lei nuoi; însă în unele cazuri se împlinesce și mai mult.

37. (Întrebare): *Oare se obicinuesce vre-un fel de mezat după obiceiul poporului, alt-fel decum se face după legea cea scrisă?'*

(Răspuns): *Pe aici se mai obișnuesce un fel de mezat după obiceiul poporului afară de legea cea scrisă, și iată cum: Când vre-un locuitor are nevoe ca imediat să'și vîndă vr'o vită din cauză că e stearpă, sau că'i beteagă, mușcată de lup, urs etc., sau că'i bătrână, ori că el are nevoe de bani și n'are mușteriu la care s'o vînză, atunci stăpânul acei vite roagă câți-va gospodari cunoscuți, ca să prețuească acea vită și s'o cumpere aceștia, asociați și de alții dacă se mai găsesc. Aceștia, după ce o cumpără, o taiă, cântăresc carnea, o împart, apoi taiă pielea și iarăși o împart. În urmă împart prețul vitei la No. Asociaților, plătind fie-care cât i se cuvine. Această regulă o numesc pe aici hoapșă, zicându-se că: <a dat vita de hoapșă>. Când vita e bolnavă, trebuind a o tăia numai decât, atunci se dă și pe datorie.*

38. (Întrebare): *Cum se face când se dăruesce cui-va vre-un lucru mai de preț?*

(Răspuns): *Omul ce a botezat cui-va vr'un copil, face o masă, poftind acolo pe mai mulți săteni. Cumătrul său, căruia i-a botezat, aduce o covată cu colaci, în care mai pune o basma pentru cumătru, o casincă sau un șal pentru cumătra, un șireag de smochine, o oca de orez, o litră de săpun. Seara după ce șed la masă, beau, mănâncă cu toți mesenii poftiți acolo, apoi după finirea bucatelor, punând niscai friptură sau plăcinte pe masă, cumătrul cel cu colacii caută un om mai bun de gură și'l roagă să iea covata cu colacii în mână. Acesta, după ce o iea, o duce cumătrului și cumetrei ce au botezat, le spune o felicitare, rugând pe D-zeu să le ajute a mai boteza mulți copii și a i și cununa, îi roagă prin felicitare să primească covata cu colaci și să dăruiască finului lor ce'i va lăsa inima. Atunci nașul copilului dăruesce o vită finului. După aceasta dăruesc și mesenii cîte ceva parale, precum și nașul dăruesce, încă înainte de a dărui vi-ta.*

39. (Întrebare): *Cari sunt zilele sau întâmplările, când țăranii obicinuesc a face daruri? – și cui anume le fac?*

(Răspuns): *Zilele sau întîmplările când țăranii obicinuesc a face daruri mai sunt și atunci când moare cui-va femeia, vr'unei femei bărbatul, sau le moare vr'un copil ori vr'o rudă, atunci dăruesc vite și paseri. Aceste daruri unii obicinuesc a le face tot la rude de ale lor, iar alții dăruesc la săraci.*

40. (Întrebare): *Ce deosebire trebue să fie între vrîsta mirelui și vrîsta miresei?*

(Răspuns): *Deosebirea ce trebue să fie între vrîsta mirelui și a miresei este aceasta: mirele se caută ca de 19 până la 27 ani, iar mireasa de 18 pînă la 22 ani.*

41. (Întrebare): *Se întâmplă oare răpirea fetelor? – cum se face mai obicinuit? – cari sunt pricinele ei?*

(Răspuns): *Pe aici se întâmplă adesea răpirea fetelor, și aceasta mai osebit din cauză că unii părinți nu consimt la căsătoriă.*

42. (Întrebare): *Afară de răpirea cea adevărată a fetelor, adică fără voia și scirea părinților, se obicinuesce oare vre-un fel de răpire închipuită, cu voia și cu scirea lor? – și pentru ce se face?*

(Răspuns): *Afară de răpirea cea adevărată a fetelor, adică fără voia și scirea părinților, pe aici se mai obicinuesce un fel de răpire închipuită, care se face cu voia și cu scirea părinților, mai cu seamă numai pentru a se scuti cheltuelele nunței.*

43. (Întrebare): *Voia părinților este ea de neapărată trebuință la căsătoriă? – a cărui anume dintre părinți mai cu deosebire? – și dacă părinții nu mai trăesc, oare cine dă voe atunci?*

(Răspuns): *Voia părinților este de neapărată trebuință la căsătoriă, și se cere mai osebit consimțământul tatălui. Dacă părinții nu mai trăesc, atunci se cere consimțământul rudelor.*

44. (Întrebare): *Fiul când se însoară nevrîsnic, mai rămâne el sub puterea tatălui său? – și dacă rămâne dînsul, apoi tot așa soția și copiii?*

(Răspuns): Fiul ce se însoară nevrîstnic e ajutat de părinții săi; iar dacă el se întâmplă de moare, atunci nevasta și copiii săi mai au une-ori ajutor și de la părinții răposatului; însă mai adesea se întâmplă că ast-fel de văduve nu se îngădue cu socrii și se duc la părinții lor, cari le țin cu copii cu tot.

45. (Întrebare): *Copiii pot ei să aibă o avere deosebită de a tatălui lor? – și din ce lucruri anume se întocmesce o asemenea avere?*

(Răspuns): *Pe aici copiii pot să aibă o avere deosebită de a părinților numai atunci când li se dă vre-o vită sau alt-ceva de către nașii lor de pomană, ori de către alt-cineva, și când copiii servesc cu leafă la străini. Aici se obicinuesce de servesc copiii oamenilor sărmani pe la alți săteni mai bogați, și drept salar primesc câte 2 junci de cîte 1 an pe an, încălțăminte, îmbrăcăminte și mâncare.*

46. (Întrebare): *Poporul crede el, că copiii sunt datori a ocroti și a hrăni pe părinții lor la vreme de bătrânețe?*

(Răspuns): *Poporul crede că copiii sunt datori a ține pe părinți la bătrânețe, însă foarte rar copiii fac aceasta. Din contra, mulți părinți sufer bătaiă dela copiii lor.*

47. (Întrebare): *Părinții silesc ei vre-o dată pe copiii lor la căsătoriă? – și ce zice atunci poporul?*

(Răspuns): *Părinții silesc pe copiii lor la căsătoriă. Aceasta se întâmplă mai cu seamă când feciorul sau fata s'abat la necuviință. Atunci părinții, pentru a evita asemeni urmări, se silesc a'i căsători.*

LILIANA ATOMULESE

MĂRTURII DIN PAGINI DE ARHIVE

Dr. Valentin IOAN

Se spune, și pe drept cuvânt, că omul cu cât este mai instruit și mai inteligent, cu atât este mai altruist și mai lipsit de pretenții.

Exact acest lucru mi s-a confirmat, pentru a nu știu câta oară, intrând în contact cu colectivul de la Arhivele Statului din Bacău. Am mers de foarte multe multe ori la sala de studiu a acestei instituții. Nu cunoșteam nimic despre sistemul de arhivare, nu știam cum să mă descurc, însă acei specialiști de acolo mi-au deschis calea, cu o bunăvoință și o atenție, neașteptate.

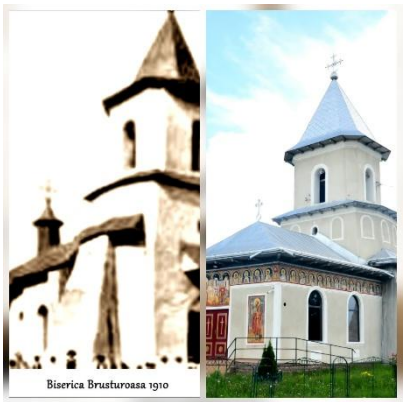
Unul dintre acești cunoscători ai tainelor arhivelor este și **Dr. Valentin IOAN**, un tânăr foarte stăpân pe meseria sa, care de multe ori mi-a adus documente fără ca eu să le cer, deoarece nici nu știam că există, apoi îndrumându-mă discret.

Aveam să aflu că, asemenea tuturor colegilor săi, domnia sa studiază neîncetat, fiind preocupat și pasionat, printre altele, de aspecte ale istoriei României de la începutul secolului XX, mai exact din preajma celor două războaie mondiale.

La sfârșitul anului 2025, dl. Valentin Ioan a publicat volumul **„Structurile de informații, ordine publică și siguranță națională în Moldova Vechiului Regat în perioada 1918-1940”** tipărit la Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2025. Lansarea acestei cărți a avut loc în cadrul Simpozionului „Bucovina – File de istorie”, Ediția a XXVII-a, organizat de Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava și Muzeul Național al Bucovinei Suceava.

Cercetarea neobosită prin arhive, aduce și beneficii colaterale. Căutând un lucru, mai găsești altele trei-patru sau mai multe, extrem de valoroase, însă fără legătură cu cercetarea pe care o faci în acel moment. Însă, nu te înduri să nu le salvezi undeva. Așa s-a făcut că, dl. Valentin Ioan a găsit câteva informații despre Brusturoasa, pe care s-a hotărât să ni le împărtășească.

În acest număr, vom putea descoperi informații depre Brusturoasa anului 1921, iar în numerele viitoare sperăm să mai primim și alte documente, din care să înțelegem istoria acestei comunități.



LILIANA ATOMULESE



Câteva mărturii ale preotului Gh. Hanganu, despre situația bisericilor din comuna Brusturoasa, din anul 1921

În data de 5 aprilie 1921 preotul paroh al Parohiei „Nașterea Maicii Domnului” din comuna Brusturoasa, Gh. Hanganu, transmitea către președintele Comisiunii Monumentelor Istorice, aflată sub autoritatea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, date despre bisericile acestei parohii:

<<Am onoarea a vă înainta chestionarul completat după cum s-a putut deoarece această parohie e compusă din trei biserici și anume: Biserica Parohială „Nașcerea Maicii Domnului”, Biserica filială „Tăierea Capului Sf. Ioan”, Biserica „Pogorârea Sfântului Duh”.

Dar această comună Brusturoasa fiind situată la vechea frontieră și în timpul rezboiului fiind zonă de operație, bisericile au fost deteriorate și devastate de tot avutul lor așa că Biserica filială „Tăierea Capului Sf. Ioan” din satul Palanca, această parohie după ce a fost devastată au prefăcut-o în grajd de cai.

Biserica parohială „Nașterea Maicii Domnului” (...) au golit-o de tot avutul său, au avariat-o și au scos multe icoane de la catapeteasmă lăsându-o cu totul despoiată. Abea acum prin stăruințele depuse s-a putut restaura cu multe greutăți fiind singura biserică unde se pot aduna enoriașii din întreaga parohie pe o distanță de 10-15 kilometri spre a se putea ruga lui Dumnezeu.

Iar Biserica filială „Pogorârea Sfântului Duh” din satul Cotumba, comuna Agăș zidită în anul 1771 nu e decât o ruină supusă tuturor intemperiilor naturii, căci inamicul au sfârmat-o și au devastat-o și astăzi cu greu s-ar putea restaura dacă nu-i va veni cu adjutor, căci locuitori fiind puțini la număr și nu au mijloace spre

a da adjutor la restaurarea ei și ar fi păcat a rămânea în acest monument fiind cea mai veche biserică din parohie și chiar din toate parohiile din jurul acestei parohii"

*„**Chestionar privitor la monumentele istorice**[1]*
(Acest chestionar se va completa și înainta cu adresă oficială pe numele: d-lui președinte al Comisiunii Monumentelor Istorice, Administrația Casei Bisericii, în interval de două săptămâni de la ziua primirii lui).

Județul Bacău
Comuna Brusturoasa
Cătunul Brusturoasa

1) ***Întrebare:** Felul monumentului?*
***R:** Biserica parohială „Nașterea Maicii Domnului".*
***2) Î:** E de zid sa de lemn? E dreptunghiulară sau cu sănuri?*
***R:** De zid cu sănuri.*
***3) Î:** Care e anul de fondare și numele ctitorilor? (se va da numele ctitorilor de pe pisanie pomelnice și portrete ctitorești).*
***R:** Zidită în anul 1871 cu cheltueala comunei și a enoriașilor.*
***4) Î:** Ce inscripții de fondare, săpăte în piatră și lemn sau zugrăvite sunt? (pe cât se pot descifra).*
***R:** Deasupra ușei de intrare se găsește inscripția: Acest sf. locaș s-a zidit în anul 1871 fiind primar Gh. Tunariu cu cheltuiala locuitorilor și fonduri din bugetul comunei.*
***5) Î:** Ce clădiri sau ziduri sunt pe lângă biserică și ce vechime au?*
***R:** –*
***6) Î:** Are biserica pridvor cu stâlpi înflorați și chenare împodobite la uși și ferestre?*
***R:** Au pridvor cu geamlâc.*
***7) Î:** Are pietre de morminte vechi: Ce inscripții (pe cît se pot citi)?*
***R:** N-are.*
***8) Î:** Zugrăvelile sunt vechi sau noi? pe dinafară bisericii sunt zugrăveli?*
***R:** Biserica fiind distrusă în parte, a fost reparată în anul 1919-1920 când s-a zugrăvit din nou catapeteasma. Alte zugrăveli n-are. A fost avariată și distrusă în parte în timpul războiului.*
***9) Î:** Tâmpla e de zid sau de lemn? Ce vechime are? E frumos împodobită? Este de lemn făcută o dată cu biserica.*
***10) Î:** Câte strane vechi și sfeșnice de lemn sculptate sunt?*
***R:** Nu sunt decât străni făcute o dată cu biserica.*
***11) Î:** Inventarul icoanelor vechi de la tâmplă și din biserică, chiar a celor scoase din uz, cu arătarea inscripțiilor ce au, și numele sfinților ce reprezintă.*
***R:** Nu sunt icoane vechi.*
***12) Î:** Inventarul candelelor, cădelnițelor, discurilor, ripidelor, chivoturilor, crucilor de lemn ferecate, paftalelelor, potirelor și al întregii argintării vechi precum și al candelabrelor vechi, (indicându-se inscripțiile ce au pe cât se pot citi).*
***R:** Nu sunt obiecte vechi.*
***13) Î:** Inventarul veșmintelor vechi chiar a celor scoase din uz.*
***R:** Nu sunt.*
***14) Î:** Ce pomelnice vechi, manuscript sau documente sunt?*
***R:** Nu sunt.*
***15) Î:** Inventarul cărților vechi de slujbă, cu arătarea titlurilor lor.*
***R:** Toate cărțile sunt cu litere noi, cele vechi sunt distruse în timpul războiului.*
***16) Î:** Ce clopote vechi și ce inscripții au?*
***R:** Clopotele sunt din anul 1920.*
***17) Î:** Când s-a făcut ultima reparație mare a bisericii, s-a păstrat ce era vechi?*
***R:** S-a reparat în anul 1919-1920. Fiind devastată de inamic nu s-a păstrat nimic din ce era vechiu.*
***18) Î:** Ce legende istorice se povestesc despre acest sfânt locaș?*
***R:** –*
*19) **Î:** Ce lucruri istorice sunt prin prejur? palate domnești, case boierești, case vechi țărănești, câmpuri de luptă, cruci de piatră mari (cu inscripția pe cât se poate descifra).*
***R:** În timpul războiului mondial satul și întreaga comună și parohie Brusturoasa a fost zonă de luptă".>>*

Așadar, prin aceste documente de arhivă observăm faptul că preotul paroh, Gh. Hanganu, a căutat să ofere unele informații pe care le cunoștea despre bisericile aflate în parohia sa. Această formă de corespondență reflectă atât rolul activ al clerului în oferirea de date pentru evaluarea patrimoniului religios, cât și preocuparea instituțională de la nivel central pentru inventarierea, documentarea și protejarea monumentelor cu valoare istorică și culturală.

Dr. Valentin IOAN

[1] Sursa: Arhiva Institutului Național al Patrimoniului, fond Comisiunea Monumentelor Istorice, dosar nr. 504, f. 2v.

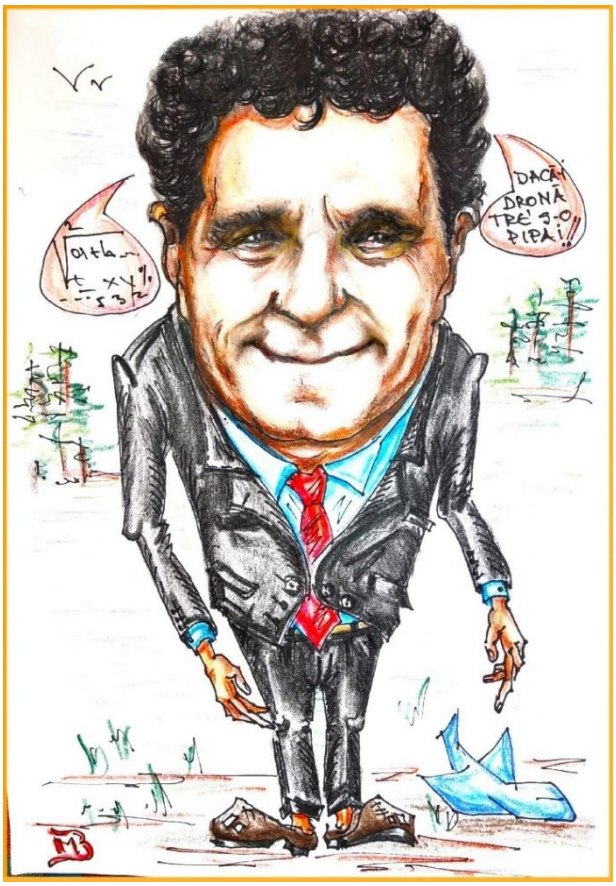


PAGINA ARTELOR

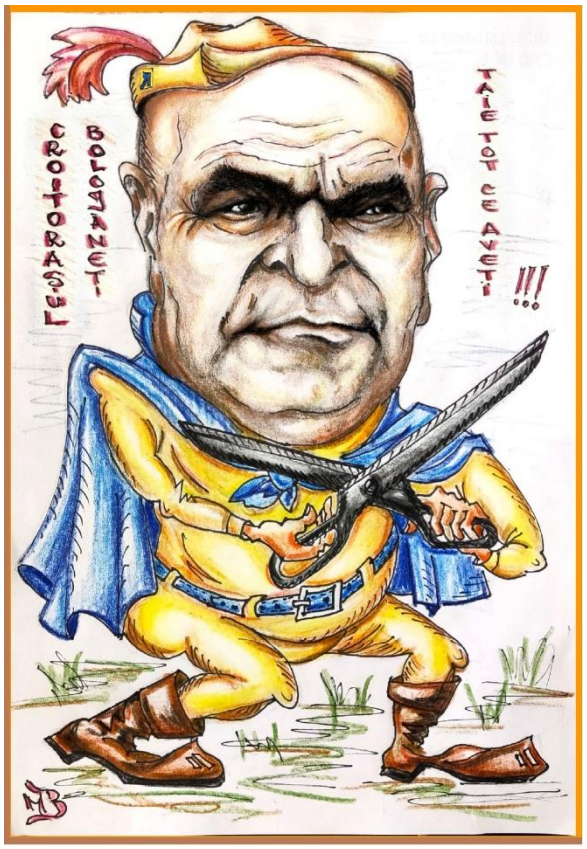
Când am pornit la drum cu această publicație, am avut șansa de a-l găsi pe **MARIAN BUTUCARU**, un brusturean talentat, care de mulți ani își îmbogățește sufletul, dar și pe al nostru, cu talentul de a desena.

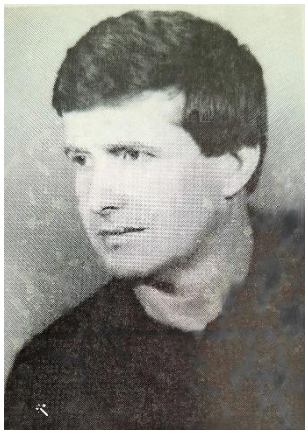
Caricaturile sale, din care ați mai văzut deja câteva în revista noastră, sunt niște fine ironii la adresa multor personalități ale timpurilor trecute, sau prezente, de la noi din țară, ori din alte părți ale lumii.

Dealtfel, tot ce vedeți prin revistă, mici desene, ori colțuri frumos ornamentate, sigla paginii artelor, ori sigla ONG-ului „Izvor de Neuitare”, sunt tot rezultatul talentului său. În numărul acesta, am primit două caricaturi noi, pe care vi le prezentăm și vouă, dragi cititori.



Epigramei
De nu ești vizat direct,
Epigrama-i un desert.
Dacă e mai mult de-atât,
Îți rămâne poanta-n gât!





Tot pe această pagină găzduim în acest număr, câteva din creațiile unui vecin de sat, din Agăș, dar cu rădăcini brusturene, despre care am aflat de curând. Vorbim despre dl. **DUMITRU MERLUȘCĂ**, un foarte talentat și inspirat poet și epigramist, a cărui activitate prolifică s-a materializat în volume de poezie și epigramă, din care vom mai reda și în alte numere. Astăzi din volumul, ***„Țepi de blând arici”:***

Bulimie
După o așa dietă
Nu mai știi nici cum te cheamă.
Ai vrut să devii vedetă,
Ori mumie egipteană?

Unui bolnav
La ideea mea rămân,
Nu-nțeleg și chiar nu știu
Cum ai apă la plămân,
Dacă bei numai rachiu?

(Dezamăgire)
Fiind burlac, am concurat,
Fără a ști ce treaptă sui,
Sigur n-am fost încornorat,
Dar simt o urmă de cucui.

REDACȚIA

File de istorie sportivă Odobești Bacău

episod din istoria mișcărilor sportive rurale din perioada comunistă

de ***MIHAELA BĂBUȘANU***

Viața la sat nu este diferită, de la o zonă la alta, chiar dacă un sat este într-un capăt de județ Bacău, iar celălalt în capătul opus. Dna Mihaela Băbușanu, care simte cu fiecare fibră a ființei sale apartenența la această lume a satului, ne dăruiește în acest număr al revistei noastre, un articol legat de unul dintre foștii săi colegi de la muzeu, plecat devreme în lumea îngerilor. Trecerea prin această lume a lui **Gheorghiță Huiban** a fost plină de intensitate și de pasiuni, după cum veți descoperi în următoarele rânduri scrise de cea care încet, încet, sperăm să devină corespondent permanent al revistei „Izvor de Neuitare”.

REDACȚIA

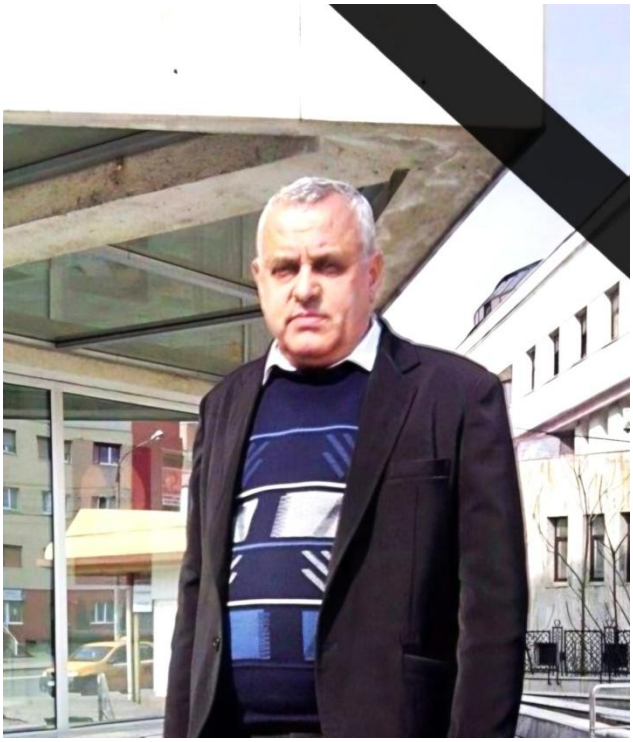
Multe aspecte ale vieții satului au fost înghițite de uitare; altele sunt învăluite în mister, în ceață densă sau sunt profund ignorate.

Totuși, ele reprezintă fragmente din istoria localității unde s-au desfășurat, fragmente fără de care nu am putea închega un întreg corect, rotund.

Educația prin sport a locuitorilor, în timpul perioadei comuniste, aidoma celei realizate de Komsomol în U.R.S.S., prin directivele primite de autoritățile române de la Moscova, urmărea în primul rând solidarizarea tineretului și unificarea națională în jurul ideologiei comuniste. Sportul de masă oferea însă și oportunitatea integrării minorităților și înlesnea tranziția tineretului din zona rurală în cea urbană, prin integrarea sa socială. Totuși, nu se poate nega sinceritatea și entuziasmul multora dintre aceia care se puteau manifesta în acest sens.

Și la Odobeștii de Bacău, ocupația de bază a sătenilor era, evident, agricultura. Perioada în care jocurile și distracția reușeau să se insinueze cel mai mult în viața comunității era începutul primăverii, înainte de începerea campaniei agricole de primăvară. Apoi, sportul revenea în prim-plan spre sfârșitul verii, după recoltarea grâului, înainte de recoltarea strugurilor și a porumbului. Însă, și aici, fascinația sportului — a fotbalului, în mod special — a pătruns și a prins rădăcini.

Un astfel de episod îl veți regăsi în rândurile de mai jos, episod relatat cu extrem de mult entuziasm de unul dintre „eroii” rurali ai vremii: **Gheorghiță Huiban,** fiu al satului, înainte de strămutarea sa definitivă ca maistru „la oraș”.



Iată cum își începea relatarea Gheorghiță zis „Giani” Huiban.

A fost odată în fotbalul băcăuan!

Haida hai, Progresule / Du-ne spre victorie!

Dintre activitățile sportive care s-au desfășurat în perioada comunistă, în comuna Odobești, între anii 1978 și 1990 a ființat o echipă de fotbal care s-a numit Progresul Odobești. Echipa a fost înființată de către Dan Frăteanu și ***Gheorghiță Huiban (Giani)*** *— cel care dezvăluie detalii despre parcursul acestei echipe care a animat viața oamenilor comunei Odobești.*

Echipa a fost înscrisă la Consiliul Județean pentru Educație Fizică și Sport sub denumirea Progresul Odobești. În acea perioadă, actuala comună Odobești era arondată comunei Secuieni, toți cei din conducerea „secuienarilor” fiind nemulțumiți la acea dată de faptul că în comuna Secuieni activa o echipă de fotbal cu numele Progresul Odobești, iar nu Secuieni.

Nu au mai fost nemulțumiri ulterioare, când cei doi inițiatori au venit cu documentele oficiale privind numele echipei și locul de desfășurare al meciurilor — stadionul comunal sătesc din localitatea Odobești, un teren de fotbal situat în sat, „pe șes”, cum îi spun localnicii.

Iată cum arăta echipa care a adus bucurii sătenilor din Odobești și nu numai, aducând un suflu sportiv nou, nemaiîntâlnit până atunci:

În poartă: Dan Frăteanu — un portar foarte bun, cu intervenții excelente, dar un pic prea „vocal”.

Pe linia de fund: fundaș dreapta: Cornel Huiban — actualmente primar com. Secuieni (Ojog Cornel —

actualmente ofițer Poliția Economică Bacău); fundași centrali: Marcel Ciupercă (din sat Ciutulești) — „tare ca stânca, nu trecea nici musca de el"; Ojog Stelian (din Odobești), actualmente învățător în Bacău; fundaș stânga: Vasile Cojocaru (din Odobești) — fiul Mariei și al lui Petrache Cojocaru, actualmente învățător la Comănești

Mijlocul terenului era asigurat de trei mijlocași care pendulau permanent între atac și apărare:Vasile Toma (din sat Tisa Silvestri), fost secretar la Primăria Secuieni; subsemnatul, Gheorghiță (Giani) Huiban — cel care, împreună cu portarul Dan Frăteanu, a înființat și înscris echipa în categoria „onoare"; și Viorel Burghelea, din sat Secuieni.

În atac era „tripleta de aur": Costel Huiban — extremă dreaptă, un băiat foarte frumos, cu ochi albaștri (toate fetele își rupeau gâtul după el); Zota Dorel — vârf de atac, cu o detentă și o lovitură de cap pe care foarte puțini portari le puteau apăra; Gicu Chele — extremă stângă, băiatul învățătorului Petru Chele, posesor al unui șut foarte puternic, mai ales cu piciorul stâng.

De-a lungul anilor, din echipa Progresul Odobești au mai făcut parte: Benone Damaschin, Mihai Cojocaru, Cornel și Gheorghiță Popa, Liviu Huluba, Costel Balăiță, Costel Ciuchi, Dumitru Bibire etc.
Primul meci l-am avut cu CFR Bacău. A fost ceva fantastic, deoarece au venit foarte mulți spectatori.
Progresul Odobești avea un echipament foarte frumos: tricouri roșii cu dungi albe, numerotate în funcție de postul fiecărui jucător, șorturi (chiloți) albi și jambiere roșii cu dungi albe.

La meci a venit toată suflarea comunei. Printre spectatori s-a aflat și tatăl meu — Huiban V. Eugen (căruia niciodată nu i-a plăcut fotbalul), dar a venit cu alți camarazi de-ai lui să vadă ce fac „dracii" ăia de copii pe șes, deoarece era foarte multă gălăgie.

Aveam și o galerie superbă, formată din tineri, fete, băieți și copii, dotați cu clopote, sirene și tălănci, care strigau din toți rărunchii: ***„Hai Progresul!".***

Fondul muzical era asigurat de „imnul" echipei care suna cam așa:

Haida hai Progresule,
Du-ne spre victorie!
Avem un vârf de atac
Cu lovitura de cap (*Dorel Zota****)***
Cand extremele centrează
El se-nalță și marchează
Iar cu Giani (*Huiban****) în echipă***
De nimeni nu ni-e frică
Și cu Gicu (*Chele****) pe extremă***
Rezolvăm orice problemă.
Haida hai Progresule
Du-ne spre victorie.
Luptăm, luptăm
Și câștigăm!
Cinste lor, cinste lor
Cinste-odobeștenilor!
Mulți ani trăiască, mulți ani trăiască
La mulți ani!

A fost ceva foarte frumos, deoarece lumea se învățase cu noi; se interesa unde se joacă următorul meci etc.

Veneau după noi la meciuri (N. Bălcescu, Sărata, Gârleni, Traian, Buhoci).

La Bacău, pe terenul de zgură, am jucat foarte multe meciuri, dar cele mai frumoase au fost cu „Tăcerea Bacău", echipă formată din fotbaliști cu probleme de auz. (…)

Indiferent ce se întâmpla pe teren, spiritul sportiv triumfa. După meci ne întâlneam pe terasa „Decebal", la o bere, devenind cei mai buni prieteni.

Unul dintre meciurile memorabile s-a desfășurat în satul Prăjești, chiar în sărbătoarea Paștelui catolic. (…)

Am aflat că cetățeanul respectat era profesorul Paul Țarălungă — fondatorul Muzeului din Prăjești, personalitate iubită și respectată.

După terminarea meciului, am fost invitați la crâșma din sat — mde, era Paștele lor. Am băut bere, am mâncat cozonac și ouă roșii și am devenit buni prieteni."

Episod relatat de Gheorghiță Huiban (Giani), pe care îl puteți regăsi și în lucrarea „Comuna Odobești – Izvor de istorie, tradiții și valori culturale", de comandor dr. Vasile Florea.

Gheorghiță Huiban, fiu al satului Odobești, a devenit ulterior maistru la Fabrica de Șuruburi Bacău. A lucrat o perioadă la Bazinul de Înot Bacău și, de asemenea, ca gestionar custode în cadrul Complexului Muzeal „Iulian Antonescu" Bacău.

A trecut la cele veșnice în anul 2022.

Mihaela BĂBUȘANU

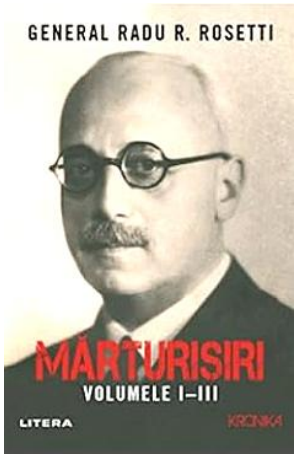


BRUSTUROASA VĂZUTĂ PRIN OCHII GEN. RADU R. ROSETTI

Despre Brusturoasa găsim multe mărturii, toate valoroase, dar cea mai corectă mi se pare cea a celui care a fost acel binefăcător al comunității noastre, mai exact Gen. Radu R. Rosetti.

Citind paginile excepționalei sale lucrări numite ***„MĂRTURISIRI”***, descoperim, oriunde am deschide volumul la întâmplare, imensa personalitate a acestui patriot adevărat. Firea sa organizată, disciplinată prin anii de școli militare, dar și prin educația solidă primită în familie și mai apoi prin străduința proprie, l-au dus la performanța de a putea realiza adevărate radiografii ale timpurilor trăite de el. Acele observații și cunoștințe s-au concretizat în numeroase cărți, studii istorice și lucrări academice pe care le-a tipărit.

Deși avea din plin cu ce se lăuda, niciodată nu a făcut paradă de relațiile strânse pe care le avea cu casa regală, de realizările din plan personal, ori din cariera sa. A fost, printre altele, membru al Academiei Române, membru în conducerea Muzeului Militar Național ori a Bibliotecii Academiei Române. Modestia și bunul simț l-au însoțit toată viața.



Printre consemnările amănunțite ale celor întâmplate pe parcursul câtorva zeci de ani, cuprinși în volumul de „MĂRTURISIRI”, a strecurat cu simplitate câteva aspecte ale vieții sale personale. De aici am selectat mici fragmente, care fac referire la Brusturoasa.

Dealtfel, după cum nota d-na doctor în istorie Maria Georgescu, care a îngrijit apariția celor trei volume de „MĂRTURISIRI”, Brusturoasa a fost oaza de reculegere a generalului:

„Retras adesea în casa de la Șugura, pe valea Trotușului, la adăpostul pădurii de brazi a moșiei de la Brusturoasa, generalul Radu R. Rosetti (1877 – 1949) și-a redactat mare pare din studiile de istorie și artă militară sau de genealogie, dar și cărțile de amintiri concepute ca o autobiografie sub titlul ***Mărturisiri****. Era locul ideal de așezare în ordine a gândurilor și a simțămintelor trăite, pentru că Brusturoasa îi dăruise clipe de neuitat alături de soția sa Ioana, născută Știrbei”.*

Fără a romanța deloc amintirile de familie, totuși descoperim descrieri care ne fac să vedem, cu ochii minții, cum era Brusturoasa în acel timp.

Vom începe cu primii pași ai relației sale cu Ioana. S-au logodit în urma hotărârii pe care au luat-o la un bal de la Ministerul Afacerilor Externe, în martie 1907. Aveau să se căsătorească în aprilie 1907.

„Nu mă cred îndreptățit a face portretul aceleia care mi-a fost o așa de bună și iubitoare tovarășă timp de șapte ani. Poate că din paginile ce vor urma va reieși, dacă nu o icoană întreagă a ei, dar cel puțin înfățișarea unora din trăsăturile ei mai de seamă. De un lucru am fost izbit însă de la început și am putut să-l verific de atunci încoace, și anume de chipul cum nu greșea niciodată în judecarea oamenilor și a caracterelor lor; avea un adevărat instict care-i îngăduia să judece just, de la prima întâlnire, pe alții”. (...)

Foarte generoasă din fire și din convingere, avea însă gusturi simple, repulsiune pentru aparențe și pentru tot ce era snobism sau parvenitism și o vădită antipatie pentru risipă”.

Provenit dintr-o veche familie boierească, dar care la acel timp nu mai avea o avere mare, tânărul Radu își făcea griji să nu fie suspectat că s-ar fi căsătorit cu Ioana pentru banii ei, mai ales că, prin căsătorie, Ioana nu avea dreptul de a hotărî cum va fi administrată averea primită de zestre, fără consimțământul soțului. Lucru complet neadevărat. Legile acelor vremuri erau nedrepte cu femeile, iar Radu era foarte nemulțumit de aceste prevederi discriminatorii. În urma căsătoriei, cei doi soți au decis să se despartă de administrarea averii moștenite, comună cu frații Ioanei. Așa încât, au angajat un contabil, care le-a fost de mare folos, ei nefiind nici unul foarte priceput la asemenea lucruri.

„Vara 1907 aduse cu dânsa un prim început de cunoaștere a Brusturoasei, parcurgând moșia călare în lung și în lat în timpul concediului petrecut acolo și începând a cunoaște, cu ajutorul nevestei mele, lumea de acolo și nevoile ei. (...)

Sărbătorile Crăciunului le-am petrecut la Brusturoasa unde nevasta mea strângea în jurul unui mare pom de Crăciun tot personalul moșiei cu familiile lor (care numai mici nu erau; pădurarul Ianoș Poști [Posti?]*, de pildă, a venit ani de-a rândul cu cei 17 copii ai săi), finii și nevoiașii din sat, împărțindu-le îmbrăcăminte, unelte casnice și de-ale mâncării.*

Atunci, sau în unul din anii imediat următori, am văzut pentru ultima oară țărani purtând plete, port pe care-l văzusem mereu în prima mea copilărie, la Căiuți. Purtătorul pletelor, plete albe ca omătul, era Moș Neculai Șelaru, decanul pădurarilor noștri, bun gospodar, om așezat și pasionat vânător, a cărui însărcinare specială era paza hotarelor moșiei, căci era un obicei curent atunci mutarea semnelor de hotare în valea Trotușului. Și acest sport îl practicau nu numai sătenii, ci și persoane cu mult ighemonicon. Dar Moș Neculai le păzise mai bine de o jumătate de veac și

cunoștea locul unde trebuia să se afle fiecare movilă. De asemenea cunoștea bârlogurile urșilor, adăposturile diferitelor sălbăticiuni – se găseau atunci în pădurile Brusturoasei, afară de urși, mistreți, capre, râși, vulpi, lupu și alte dihănii - ,locurile cele mai bune pentru prinsul păstrăvilor și n-aș putea jura că așa, din când în când, nu vâna pe cont propriu. Dar avea mare farmec și la port și la vorbă. Îmi pare rău că n-am însemnat cel puțin câte ceva din spusele lui, unele hazlii, altele de o deosebită omenie".

La 10 mai 1908, Radu Rosetti avea să fie înaintat la gradul de căpitan. Reveneau cât se putea de des în Brusturoasa, care era oaza lor de liniște.

„Concediul de vară îl petrecurăm din nou la Brusturoasa, unde veniră să steie cu noi diferite rude, mai ales nepoți și nepoate de ale nevestei mele, mult iubită de ei.

Fuseserăm izbiți de faptul că locuitorii din Brusturoasa, ca și cei din satele vecine, nu cultivau deloc zarzavaturi, ci le cumpărau de la zarzavagii bulgari, chiriași ai terenurilor mai întinse în partea de jos a văii Trotușului și mai prielnice pentru asemenea cultură (terenuri și gospodării ce erau numite atunci bulgărării), care veneau vara și toamna să-și vândă produsele până la graniță. Nu se putea spune că pământul sau clima din Brusturoasa nu erau prielnice unei asemenea culturi, deoarece în grădina noastră creștea orice soi de zarzavat. Era însă o veche tradiție, o lipsă de inițiativă și o oarecare lene, care împiedicau pe locuitori să iasă din vechiul făgaș. Ajutați de Andreescu, de vrednicul grădinar neamț Hermann Grommeck, am dus o vie propagandă, împărțind semințe și întemeind expoziții anuale , expoziții la care dam, drept premii, monede jubiliare de aur (aveau mare căutare pentru salbe și au pus la lucru mai multe femei și fete), unelte de grădină și semințe. Deștepți și practici, țăranii au priceput repede folosul acestor culturi în jurul caselor lor și, cu toată darea înapoi ce a cauzat-o Marele Război, azi nu mai vezi aproape nici o casă din Brusturoasa care să nu fie înconjurată de straturi de zarzavaturi și de flori.

De altmintrelea, atmosfera era prielnică pentru așa ceva în anii de dorință de îmbunătățiri de după răscoale și atunci când Haret îmboldea mereu conducătorii țărănimii, învățători și preoți, la ridicare economică a sătenilor și la câștigarea neatârnării lor de străini (comercianți, zarzavagii, etc.).

Tot atunci a început și mișcarea băncilor populare și a cooperativelor în acea parte prin inițiativa învățătorului foarte inimos Demetrescu de la Agăș".

Mai târziu, prin 1909, aflăm despre cum Rosetti a continuat intervențiile pe moșie.

„Întors din tabără [militară], am plecat în concediu la Brusturoasa, unde se aflau încă de o lună



Conacul Rosetti, cca 1910 – sursa Ion Sturza

soția și copila noastră. Luna de concediu fu ocupată cu afaceri și lucrări privitoare la moșie și la propășirea bunei stări a locuitorilor.

După pilda cumnatului meu, George Știrbei, tocmirăm niște profesori de silvicultură nemți spre a face amenajamentul pădurilor, lucrare cerută de lege și necesară pentru o rațională și rentabilă exploatare a acestora. Sivicultorii nemți fură minunați de pădurile de la noi și mai ales de marea putere de regenare naturală, ceea ce simplifica mult problema regenerării parchetelor exploatate. Ei au făcut o lucrare temeinică, ceea ce a îngăduit o exploatare rațională a pădurilor, iar ulterior a numeroaselor parchete distruse sau stricate în timpul războiului. Ea a servit de bază diferitelor revizuiri și faceri de noi amenajamente impuse de legile mereu schimbate, ca și de împărțirea moșiei între copiii noștri.

De altă parte, școala din Brusturoasa, de care se ocupase și se ocupa nevasta mea, nu mergea bine, căci învățătorii se certau. Ne-am adresat lui [Spiru] Haret, care a trimis o anchetă și a schimbat pe cei vinovați prin alții destoinici.

Cu prilejul căsătoriei noastre, nevasta mea hotărâse, ca drept dar către sătenii din Brusturoasa, să construiască un mic spital. Ne sfătuiserăm cu Gh. Balș, care construise o sumă de spitale rurale, și cu dr. Ion Cantacuzino și începurăm construirea. După ce fu gata, îl înzestrarăm și-l întreținurăm până la începutul războiului în 1916, când întreaga lui zestre fu dată spitalului ce se înființă la Școala Națională de Poduri și Șosele. Foarte stricat în timpul războiului, fu reparat de noi în părțile esențiale și funcționează și azi ca dispensar, purtând numele întemeietoarei [Ioana Știrbei], și fiind mult timp singura instituție de acest soi în valea Trotușului, de la Asău în sus".

Informații revelatoare, pe care nu am fi avut de unde să le aflăm, fără însemnările conștiincioase ale generalului Rosetti. **VA URMA!**

LILIANA ATOMULESE

CU BRUSTUROASA ÎN SUFLET

CIPRIAN VATAVU

Cu fiecare număr care iese de sub tipar, apar și noi mărturii de dragoste pentru locul nașterii, pentru locul unde au crescut acele amintiri de neșters din sufletul fiecărui om.

Iar când acel loc este plin de păduri veșnic verzi, de munți semeți ce coboară spre dealurile smălțuite de flori, printre case frumoase, rețeta este asemenea rețetelor bunicii. Adică, fabuloasă!

În acest fel l-am descoperit pe **Ciprian Vatavu**. De fapt l-am redescoperit, fiind vecinul meu, dar am aflat cu încântare ce preocupări surprinzătoare are.

Deși plecat de mulți ani din sat, ce e drept nu prea departe, la Miercurea Ciuc, acolo lucrând în slujba cetățeanului, în Poliția Română, pasiunea sa nu s-a abătut de la crezul de a reda viață lumii satului.

În timp, drumul său a fost sinuos, trecând prin multe etape, cele mai multe având legătură cu lemnul. De fapt, lemnul a fost marea sa pasiune.

După formarea sa în domeniul prelucrării lemnului, la Școala profesională cu profil sculptură și mai apoi la Liceul de prelucrare a lemnului Comănești, cu profil operator în industria lemnului, și-a desfășurat activitatea la Fabrica de mobilă Artă din cadrul CPL Comănești. A continuat lucrul cu lemnul la Secția „Ikea" de la Agăș, ca operator pe fluxul tehnologic din fabrică și în atelierul de modelărie/prototipuri.

Apoi a decis că ar fi interesant să-și continue activitatea ca polițist, la Inspectoratul de Poliție al Județului Harghita (Serviciul de Resurse Umane și Centrul de Reținere și Arest Preventiv). Această schimbare, dar și trecerea sa prin două facultăți, una de Drept și alta de Geografie, nu i-au schimbat deloc drumul spre exprimarea artistică.

Unealta sa preferată este dalta. Însă cu dalta nu s-a oprit doar la modelarea lemnului ci a dat noi chipuri și pietrei, iar sculptura în rădăcini i-a permis să abordeze un limbaj artistic modern, cu efecte vizuale deosebite oferite de dinamica naturală a materialelor descoperite în natură.

Lemnul l-a inspirat întotdeauna, ducându-l spre crearea de basoreliefuri cu reprezentări ale unor personalități istorice, dar și icoane, ca și spre sculptura tradițională de artă populară românească, în tehnica veche a cioplirii și crestării lemnului.

O constantă în activitatea sa o reprezintă și restaurările sau reinterpretările artistice ale unor obiecte sau unelte vechi folosite mai demult în gospodăria țărănească.



Pe nesimțite, lucrările sale au devenit multe, apoi și mai multe, apoi au devenit exponate în săli de expoziție organizate de către Poliția Română.

A rămas fidel acestei sfere restrânse, a domeniului său de activitate din poliție, care i-a oferit susținere și recunoaștere. Dublate și de echilibrul și modestia firii sale, dobândite prin nașterea și creșterea în satul românesc. I-a fost îndeajuns că a putut dezvălui apropiaților comorile sufletului său.

Peste puțină vreme se vor împlini 30 de ani de când expune, în mod consecvent. Și tot de atunci, cronicile care i-au fost dedicate au surprins cu acuratețe, esența artei sale, în ziare precum „Curierul Poliției", „Poliția Română", Revista „Pentru Patrie", „Adevărul Harghitei", iar Jurnalul Internațional al Asociației Poliției „IPA" consemna obținerea premiului I la Festivalul Național al Artiștilor amatori din M.A.I., etc, etc.

Iată doar un fragment dintr-o asemenea cronică, în care descoperim cele două fațete ale sale:

„Am căutat în dicționar – dar deopotrivă și în sufletul meu – un cuvânt potrivit prin care s-ar putea denumi demersul deosebit de ciudat, în tandrețe și dăruire, al acestui bărbat care a ales <<golgota artei>> pentru a se înfățișa lumii și timpului în care vremuiește, dar mărturisesc din capul locului că în cele peste două mii de pagini ale dicționarului nostru scris și nescris, mi-e cu neputință să găsesc cuvântul care să rezume lapidar, paradoxul de a fi, în același timp, polițist și sculptor, meșteșugar al daltei dar și al gândului și lucrului - ce unora le pare inutil, dar căruia el îi dă viață prin talent și har. (...)" ***Mircea Nicolae Costruț***

Iar gândul său, pe lângă imaginația prolifică în descoperirea inimii lemnului și a pietrei, creează și adevărate bijuterii în versuri. Ne mărturisește că are multe versuri scrise, însă vrea să rămână credincios dălții care l-a însoțit până acum cu credință.

Însă, absolut tot ce răsare din mâinile sale, la fel și cu ce creează cu mintea sa, au ca sursă acea dragoste adâncă pentru satul său, pentru bunicul său, adică acele prime amprente care i-au format caracterul.

Orice bucată de lemn întâlnită în cale, îi amintește o poveste a copilăriei, ori îi stârnește imaginația.

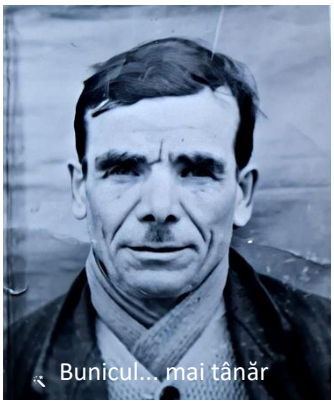


*„Aș putea spune că e **Mișu**. Calul bunicului meu din satul Camenca. Calul care mă întoarce în copilărie și mă obligă acum să retrăiesc în gând frumoasele amintiri despre el... Era frumos, blând, ascultător și foarte harnic. Eram atât de mândru când bunicu' mă așeza în șa și urcam la stână la Hotar, la Socior sau la Preotese ca să aducem brânza. Era calul care scotea din orice mlaștină, **căchițele** de fân, de la Bolătău, Groapa Stanciului sau Groapa Burlacului. Așa era Mișu... aducea căruța încărcată acasă, indiferent de cât de greu îi era.*

Amintiri... așa era atunci. Astăzi, caii mai sunt importanți doar dacă sunt sub capotă și mai ales dacă sunt mulți și poartă numele vreunui brand vestit".

Imaginea bunicului său o poartă ca pe o icoană în suflet și de aceea o evocă deseori în amintirile sale:

Amintiri brusturene


Bunicul... mai tânăr

*(...) Copilăria este cea mai frumoasă vârstă a omului și cred că și voi sunteți de acord cu asta pentru că, nu-i așa, scoatem din lada cea veche a sufletului , o parte din amintiri. De data aceasta o să scriu despre acele momente deosebite pe care le petreceam atunci, alături de bunicul meu, Costică Coman. El strângea oile satului și le păzea pe dealuri, toată primăvara... până când se închideau fânețele și ciobanii le adunau pentru stână. Cei care aveau oi pe atunci, cu siguranță își mai amintesc de ,,Șoric", (șugubeața poreclă a bunicului) și de cele două momente importante, de predare a oilor dimineața iar seara, de alegere a acestora. O parte erau vopsite cu **farbă** roșie, verde sau portocalie, altele erau crestate la urechi în toate felurile. Cel mai interesant era faptul că bunicul le cunoștea pe toate ale cui sunt. După ce veneam de la școală și îmi făceam temele, mergeam la deal să îl ajut.*

*Multe coclauri și multă alergătură, dar bunicul avea o bază... în mine și în neobositul câine ,,Lord". Noi știam ce avem de făcut. Erau și momente de respiro, când oile alegeau un loc și se odihneau. Atunci bunicul scotea din rucsacul ponosit , o bucată de slănină pe care o cresta cu briceagul vechi cu mâner in forma de pește. Parcă îi simt gustul și acum... era tare bună pentru că făceam câte un foc și o înfigeam bine într-o țepușă lungă de alun. Până se făcea focul erau și momente ,,artistice" oferite oilor, dintr-un fluier vechi, de culoare roșie, cu multe crestături, cumpărat de la bâlciul de la Ghimeș. După delicioasa slănină mă întreba... -**Mai vrei o cană cu lapte, bă băiete ?... -Sigur că da!**. Nu era de refuzat așa ceva. Prindeam o oaie și bunicul scotea din rucsac o cană veche de tablă... apoi mulgea laptele îndoit cu spuma albă și gustoasă. Îi plăcea să cresteze ciomagul de cioban ... Dar nici eu nu eram mai prejos... căutam cele mai interesante bețe de alun care aveau la bază noduri mari, le cojeam, le treceam prin foc pentru uscare și ardere pe deasupra , apoi le crestam cât mai frumos... Ei...alte vremuri...*

*Țin minte că ajunsesem pe vârful Buruienișului și mă jucam ,,de-a militarul" cu o pușcă făcută de mine dintr-o aschie de lemn, prin tranșeele care pe atunci erau într-o stare destul de bună. Bunicul se sprijinea cu barba în ghioaga proaspăt sculptată și privea pierdut în zare, peste vatra satului, apoi s-au întors către mine și mi-a spus... **- Știi tu bă, băiete? Unde te joci tu acum, în cele două războaie mondiale, s-au dus lupte crâncene, mulți soldați au murit și mult necaz a fost...Chiar aici unde acum pasc oile, în tranșee, au fost aduse cu boii și cu caii cei mai buni din sat, niște tunuri uriașe care băteau până departe... Se numeau ,,7 GREU". Să nu uiți asta!**. Apoi și-a întors privirea către Vârful Popa, nu ar fi vrut să văd cum îi tremură barba și cum îi scapă o lacrimă peste obrazul brăzdat de riduri. Numai el știa săracul câte a îndurat în cei 7 ani de prizonierat la ruși. Acum bunicul nu mai este, nici cei care s-au jertfit în cele două conflagrații mondiale, dar amintirea și eroismul lor merită să fie cunoscute și onorate cum se cuvine, cu un buchet de flori, o lumânare aprinsă și rugăciunea - **Dumnezeu să-i odihnească în PACE!**"*



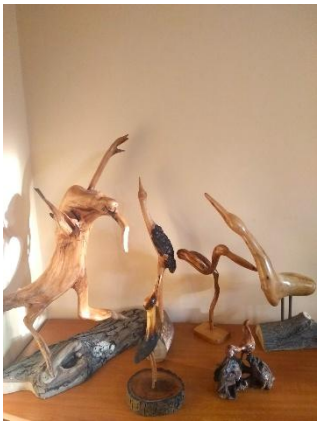


În mâinile sale lemnul prinde viață, dansează, strălucește, iar versul care însoțește lucrarea, potențează și mai mult valoarea acesteia. Rădăcinile îi sunt surse minunate de inspirație.

Bătrânul

Cioplind în rădăcini îmbătrânirea
Mi se prelinge timpul în tăiș de daltă,
În urmă mai rămâne doar iubirea
Din suflete și ramuri, strânse laolaltă.
În vremurile grele, ca orbirea
Cioplesc în mine crengile durerii,
În față mai rămâne doar iubirea
Laolaltă, spusă-n rugăciunea serii...





Rădăcinile pe care le adună din munții pe care îi cutreieră, de pe malurile apelor și de pe dealurile pe care le străbate, îi deschid aripi imaginației, descoperind în ele păsări, animale, ori balerini sau chipul Mântuitorului în diferite







variante tulburătoare.

Răbdarea sa este incredibilă, din mâinile sale ieșind miniaturi de case, ori biserici, pe care le montează cu penseta, timp de luni de zile.

Acest calm și această liniște, le moștenește și de la mama sa, aceasta fiind și ea o creatoare de artă populară, petrecând ani în șir în stative, acolo unde răbdarea este esențială.



Lucrările lui Ciprian se adună, apartamentul a devenit neîncăpător, așa că acum a reușit să le mute într-o cabană mică, unde el poate lucra în liniște.









Iar poezia care m-a atins până în adâncul sufletului, a fost aceasta, pe care am lăsat-o la finalul acestui articol. Articol în care am prins chiar esența acestei reviste, adică rădăcinile neamului:

Familie

Mi-am suflecat dălțile până la brâu,
Ca să cioplesc adânc pietrele de râu.
Apoi fără de teamă, am stors din partea cea mai lată,
Chip de prunci, ce vin... din MAMĂ și din TATĂ.

LILIANA ATOMULESE

DUHOVNICUL

Pagini de roman

*de **Andrei Marian Balaj***

Deși majoritatea cititorilor acestei publicații îl cunosc deja pe tânărul nostru colaborator, adică pe **Andrei Marian Balaj**, considerăm că ar trebui să re-amintim câteva informații despre el, pentru cei nou veniți aici.

Născut în Brusturoasa, și-a petrecut copilăria tot aici, bucurându-se de prezența bunicilor, în preajma cărora a stat în primii ani. Bunicul matern avea să îl ia cu el la biserică, lucru care l-a marcat într-un mod ce avea să îi contureze parcursul ulterior. S-a îndrăgostit iremediabil de tot ce însemna religie și ritualurile din timpul oficierii slujbelor. Atât a insistat, încât bunica îi făcuse o reverendă pe măsura sa, iar când preotul umbla cu molifta postului prin sat, ori cu agheasma, el ieșea înaintea lui, îmbrăcat cu reverenda, însoțindu-l pe la casele de pe ulița bunicilor. Își făcuse chiar, în podul bunicilor, un altar improvizat, mai ales că primise și o cădelniță veche, stricată, care pentru el era o comoară.

Dintr-o asemenea pasiune fierbinte, s-ar fi părut că va ieși o viitoare față bisericească. Doar că viața i-a oferit alte lucruri. Părinții au plecat în Anglia, iar el avea să meargă la școală acolo. Pe când avea doar 12 ani, tatăl său avea să-i părăsească, plecând la ceruri înainte de vreme.

Parcursul studiilor lui Andrei avea să se schimbe. Liceul avea să-l înceapă la Odorheiul Secuiesc, la o clasă cu profil pedagogic. Lucru care s-a dovedit a fi o alegere înțeleaptă. Hărnicia și seriozitatea lui Andrei l-au așezat la locul potrivit.



În plus, dragostea sa pentru credință s-a păstrat. Și, încă din clasa a-VIII-a, deja se hotărâse că va scrie un roman despre viața părintelui **Ioan Grigoraș**, cel care fusese parohul comunității timp de 50 de ani.

În următorii ani a adunat informații din sat, despre acel timp în care părintele Grigoraș a trăit în Brusturoasa.

Și a început să scrie...



În acest număr, redăm un alt fragment din viitorul roman, intitulat **„DUHOVNICUL”**

REDACȚIA

„După nu prea mulți ani de pace și liniște, Europa — un butoi cu pulbere — se afla pe calea unei explozii iminente. Germania lui Hitler, după ce anexă Austria și sfârtecă Cehoslovacia, își îndreptă privirea amenințător către Polonia. Aliații, Franța și Anglia, îngăduiră jocurile expansioniste ale naziștilor și încercară să potolească pictorul de la Berlin prin diplomație.

De cealaltă parte, Regatul României se afla, la sfârșitul lunii august 1939, într-o situație plină de incertitudine și deloc ușoară. Uniunea Sovietică mârâia ca un urs înfometat către hotarele regatului, iar declarațiile Kremlinului din ultimii douăzeci de ani zguduiau Bucureștiul. În vest, situația nu era mai blândă. Ungaria, după marea înfrângere din Primul Război Mondial și după diminuarea teritoriului — fiind transformată într-un stat ciuntit — căută apropierea de Germania. Iar acest joc îi reuși, căpătând teritorii în nord, rupte din statul cehoslovac.

Peste Atlantic, în America de Nord, președintele Statelor Unite privi, de la o distanță sigură, cutremurele politice și militare din Europa. Poporul său, orientat spre modernizare și pace, nu avea intenția de a trimite tineri americani să moară pe fronturile europene.

Nu trecu mult și, la 1 septembrie 1939, trupele germane trecură cu o rapiditate fulgerătoare granițele Poloniei. Continentul încremeni. La două zile după invazie, Londra și Parisul își onorară garanțiile și declarară război Germaniei.

Regele Carol al II-lea era orientat spre o legătură prietenească cu Germania, încercând să evite un posibil conflict politic cu acest stat sau, mai rău, o agresiune militară. Totodată, suveranul nu dorea nici îndepărtarea de garanțiile granițelor României Mari, oferite de Franța și Anglia, căutând să aplaneze situația astfel încât, la 6 septembrie, țara își declară neutralitatea.

Pe Valea Trotușului, oamenii încă se bucurară de liniște, ascunși în inima României și departe de orice amenințare. Totuși, după izbucnirea războiului, stagiul militar se prelungi considerabil și începură încorporările în armată. În Brusturoasa, tinerii plecară de acasă cu speranța că se vor întoarce mai bărbați și că nimic rău nu li se va întâmpla. Unii plecară cu lacrimi în ochi, mai ales cei mai sensibili sau cei care își lăsară în urmă domnițele.

Peronul gării era iarăși plin. Familiile își petreceau băieții spre drumul armatei. Gospodarii își mai zgâlțâiră nevestele care se agitau și boceau, zicând:
— Mai taci, muiere, din gură! Ce-i cu atâta bocit? Doar nu s-or duce amu' pe front.

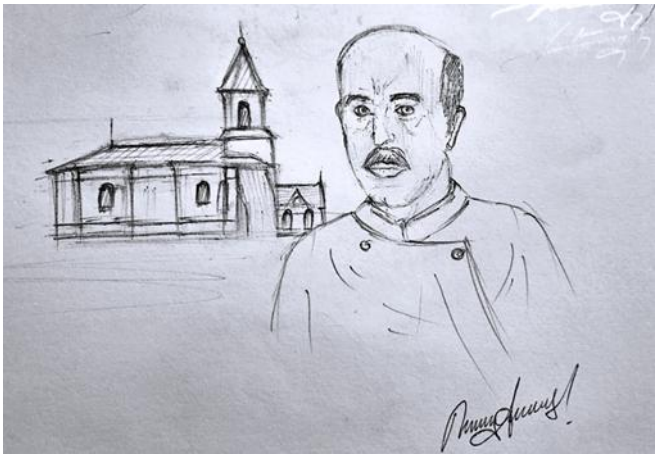
Preotul Ioan le zise o rugăciune viitorilor oșteni și le dădu binecuvântarea înainte de plecarea trenului. O femeie din mulțime veni la părinte și, cu lacrimi în ochi, îl întrebă:

— Părinte, de ce ni i-au luat? Matale trebuie să știi mai bine ce se întâmplă. Așa a fost și cu taica atunci când a început războiul celălalt, zise femeia disperată.

— Fata mea, fii fără grijă. N-are să se petreacă nimic. Așa e trecerea asta de la copilărie la bărbăție. Fii fără grijă! zise Ioan, calm, dar în sinea lui oarecum nesigur pe cele spuse.

Preotul avea o presimțire proastă față de ultimele întâmplări. Deși nu voia să creadă, întreaga situație nu mai avea cale de întoarcere, iar mai devreme sau mai târziu și regatul avea să intre în acest joc periculos. Din cele auzite și citite în anii trecuți, iar acum odată cu dezlănțuirea războiului, Ioan nu putea decât să aline oamenii, evitând categoric să vorbească cu voce tare despre ceea ce simțea.

Luceafărul se înclina către Ciudamir, iar forfota din comună își găsi încet locul și se stinse. Băncile din dreptul porților erau goale în seara aceea — nu că n-ar mai fi fost și altădată — însă, de această dată, nu din cauza treburilor gospodărești, ci din pricina supărării și a neînțelegerii. Nimeni nu mai avea starea aceea bună de a sta la povești până la ceasul când se dădeau viței la supt. Parcă nici mieii crescuți în grădinile din spatele caselor nu-și mai voiau tainul. Oamenii stăteau pe prispe sau înăuntru, în tăcere. Gospodăriile ale căror feciori plecară la concentrare erau cuprinse de o liniște grea; nimeni nu vorbea cu nimeni.



Desen de Andrei Marian Balaj

În casa preotului Grigoraș, aceleași gânduri se învârteau. Mărioara ședea pe fotoliul din sufragerie și scria în jurnal toate cele petrecute în ziua aceea. Preotul citea o carte și mai arunca din când în când câte o privire spre preoteasă. Mâna femeii aluneca lin și repede pe foaia gălbejită:

„Dragă jurnalule,
Am privit și am ascultat cu atenție tot ce s-a petrecut în ultimele zile. Ziarele care au mai ajuns la părintele au ajuns apoi și la mine. Ba chiar ultimul l-am citit împreună, așa cum făceam pe vremuri, când ne întâlneam în Comănești.
**Nu pot spune decât că îmi este teamă de cele ce s-ar putea întâmpla. Mă rog în fiecare seară ca Dumnezeu să-i înțelepțească pe cei ce stau în fruntea popoarelor. Mă rog și pentru mamele care își pierd copiii. Deși încă nu cunosc sentimentele unei mame, cred că o durere mai mare decât să-l știi plecat și să nu știi dacă se va mai întoarce nu există… gândul acesta mă tulbură.*
L-am rugat pe părintele să meargă astăzi la gară, la plecare. I-am spus să-i binecuvinteze pe băieții noștri. Totuși, știindu-l direct și, câteodată, dur, l-am rugat să nu spună prea multe din câte știe sau gândește, ci să fie cumpătat la vorbe, mai ales cu mamele.
Acum câteva zile a fost Sfânta Maria Mică, hramul frumoasei noastre biserici. Am rămas fără clopotari. Clopotarii noștri sunt acum departe, chemați sub arme. Sper că mă înșel și că totul va fi bine, că poate acest regat nu va avea de suferit.
Îți voi mai scrie îndată ce voi afla ceva.

14 septembrie 1939".

ANDREI MARIAN BALAJ



REȚETE ȘI LEACURI



În paginile revistei noastre căutăm, și găsim, acele leacuri care în vremurile moderne sunt ignorate și declarate ca învechite.

Din fericire, exemplele vii ne sunt de mare folos. Revenim astăzi la **Gică Șelaru**, pe care l-am mai pomenit în alt număr, cu baia în fiertură de crengi de brad.

Leacul pe care ni-l împărtășește acum este obținut din **OBLIGEANĂ**, o plantă destul de necunoscută.

După cum am mai spus, Gică Șelaru a împlinit deja 90 de ani și merge pe 91, după cum menționează el. Unul dintre secretele longevității sale, pe lângă munca neobosită, este cel al folosirii plantelor pentru lecuirea diverselor boli pe care le-a avut de-a lungul vieții. Cărțile de plante medicinale ocupă locul de cinste în casa lui.

Desigur că, în cazuri complicate, merge ca tot omul, la medic. În 2025, după ce vaca sa a scăpat în lucernă, mergând să o scoată de acolo, a alergat mult prin toată grădina, prin păpușoi și buruieni înalte care îl încetineau, dând de mai multe ori ocol grădinii. Desigur că a transpirat și s-a ostenit teribil. Vaca a salvat-o, el însă a răcit puternic, ajungând la spital. Analizele care i-au fost făcute au demonstrat că, în afară de acea răceală, este sănătos tun! La 90 de ani!

Fiindcă gospodăria sa încă are multe animale pentru vârsta sa, făcându-și singur și de mâncare, treburile nu se sfârșesc niciodată. Răgazurile sale sunt rare. Atunci, negreșit, pune mâna pe cărțile de plante. Studiază diversele buruieni, după cum le-am spune noi. Iar atunci când apare o nevoie, știe ce trebuie făcut. Rareori cumpără plantele de la farmacie. La anii săi, cutreieră dealurile, ori pădurea, toate grădinile, adunându-și diverse flori, tulpini ori rădăcini. Dealtfel și animalele pe care le crește beneficiază de aceleași leacuri.

De la o vreme, Gică avea în mod constant picioarele reci. Plus că, după răceala puternică prin care trecuse, nu se simțea total refăcut. Îl durea și un umăr. Așa a ajuns el la OBLIGEANĂ, despre care a citit că i-ar face bine. Așadar, în toamna trecută a plecat la deal, unde știa niște ploștini. Și a găsit-o. La noi, numele de obligeană nu este folosit, numele sub care cunoaștem noi planta este de papură. A săpat și a scos rizomii, cu tot cu plantă. A adus plantele acasă și le-a pus în apă, ca pe niște flori. Din acei rizomi a mestecat bucăți de 2 – 3 cm, înghițind doar seva. Primul rezultat a apărut în chiar prima seară, durerea din umăr dispărând. După câteva zile i s-au încălzit picioarele. Dar, la fel de important, i-a revenit pofta de mâncare, încât s-a întremat după perioada de boală, devenind vizibil mai bine.

Cercetând informațiile despre obligeană, am avut surpriza de a descoperi incredibil de multe beneficii, pentru o multitudine de afecțiuni. Practic, greu să nu fie cineva interesat de acest adevărat panaceu.

Și, deoarece ni s-a părut mai important să descoperim lucruri folositoare pentru sănătate, am renunțat la o rețetă de mâncare, pentru a putea afla la ce e bună această plantă. Desigur că voi, dragi prieteni, veți putea aprofunda cercetările.

Beneficii Mentale și Cognitive:

Îmbunătățirea Concentrării și Focalizării: Rizomul de obligeană conține compuși bioactivi care stimulează circulația cerebrală și metabolismul neuronal;

Îmbunătățirea Memoriei și Capacității de Reamintire: Obligeana este cunoscută drept un agent rejuvenant pentru creier și sistemul nervos;

Susținerea Vorbirii și Comunicării:

Aceasta stimulează zonele cerebrale responsabile de limbaj și articulare, fiind administrată copiilor cu întârzieri de vorbire sau persoanelor care au suferit accidente vasculare cerebrale;

Ameliorarea Stresului și Relaxare; Efecte Antidepresive; Reducerea Anxietății, etc., etc.

Beneficii pentru Sistemul Digestiv:

Tratarea Indigestiei și Dispepsiei:

Obligeana conține uleiuri esențiale și compuși amari care stimulează secreția de enzime digestive și sucuri gastrice, facilitând astfel procesul de digestie;

Reducerea Flatulenței și Balonării:

Proprietățile carminative ale obligeanei o fac deosebit de eficientă în combaterea acumulării excesive de gaze intestinale și a balonării; **Prevenirea Fermentației în Intestin; Normalizarea Apetitului:** Obligeana are capacitatea remarcabilă de a regla apetitul, acționând atât în cazurile de apetit scăzut, cât și în situațiile de pofte alimentare excesive.

Beneficii pentru Sistemul Respirator:

Tratament pentru Tuse Umedă: Obligeana acționează ca un expectorant eficient în cazul tusei productive cu secreții abundente; **Ameliorarea Bronșitei;**

Congestie Sinusală și Polipi Nazali: Obligeana este un remediu tradițional eficient pentru problemele sinusale, inclusiv sinuzita cronică și polipii nazali.

Eliminarea Obstrucțiilor din Gât: este eficientă în eliminarea obstrucțiilor și a senzației de „nod în gât”;

Regenerarea Creierului și a Sistemului Nervos; Ameliorarea Durerilor Reumatice; Tratamentul Durerilor de Cap, a durerilor dentare, etc., etc.

Vă las aici link-ul, spre cercetare:

https://med.ro/natural/obligeana-beneficii/

REDACȚIA

CUPRINS

Un an de „IZVOR DE NEUITARE” ..... pag. 1

Scurtă pledoarie pentru neuitare... ..... pag. 2

G.A.L. VALEA MUNTELUI ..... pag. 3

Un pedagog cu vocație adevărată ..... pag. 5

Mărturii din pagini de arhive ..... pag. 8

Pagina artelor ..... pag. 10

File de istorie sportivă ..... pag. 11

Brusturoasa văzută prin ochii Gen. Radu R. Rosetti ..... pag. 13

Cu Brusturoasa în suflet ..... pag. 15

DUHOVNICUL – pagini de roman ..... pag. 18

Rețete și leacuri ..... pag. 20



Crist



Dans popular



Fotbalist



Scorbură



Tenis

„Respectarea obiceiurilor
și tradițiilor românești
este un ajutor, nu un obstacol.
Sunt rădăcini care leagă copiii de strămoșii lor...”

CAMELIA OPRIȚA



COLECȚIA

IUBIREA FAȚĂ DE SATUL TĂU,
O ARĂȚI ȘI PRIN RESPECTUL PURTAT ÎNAINTAȘILOR